De sproke van Beatrijs

Francine Schregel-Onstein

bron
Francine Schregel-Onstein, *De sproke van Beatrijs*. A.J.G. Strengholt, Amsterdam 1941

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/onst001spro01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

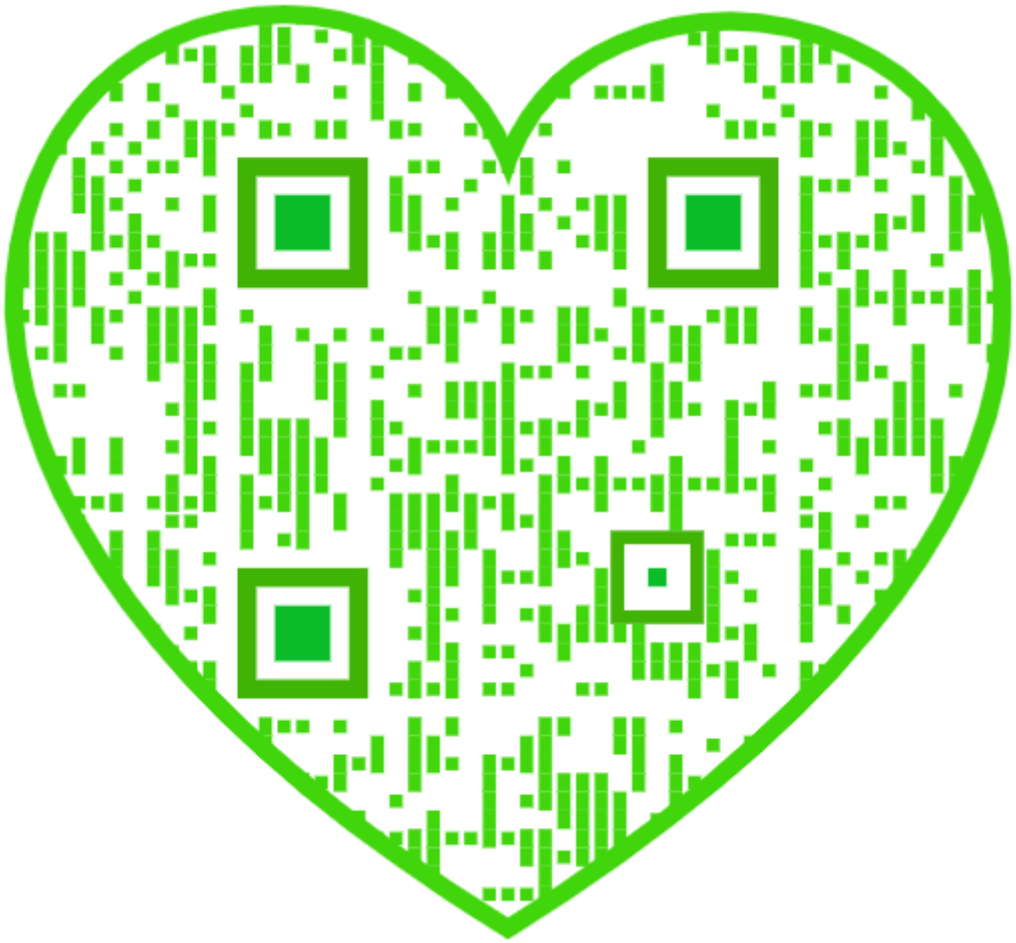

AAN MIJN MOEDER

[Woord vooraf]

Veel is gedacht, gedicht en geschreven over de legende van Beatrijs. En wie door het oude verhaal geïnspireerd werden, brachten soms nieuwe schoonheid rond haar staag door de eeuwen voortschrijdende gestalte.

De Middeleeuwsche auteur maakte de non Beatrijs tot een welhaast te diep gezonken vrouw, voor wie naar menschelijk overwegen geen redding meer mogelijk was, opdat de barmhartige liefde der Moeder Gods zich te glanzender zou manifesteeren.

Een zuiverder Beatrijs te scheppen, zich buigende voor een edeler aardsche liefde, zonder het oogmerk van den Middeleeuwer te schaden, was mij een behoefte.

Francine ONSTEIN.

[I]

LANG - O, ZOO LANG GELEDEN STOND ER IN EEN vruchtbaar dal, dat een ure gaans van de stad gelegen was, een doorluchtig convent, hetwelk den naam Mariëndale voerde. Een kleine waterstroom spoelde langs de grenzen van dit convent, dat des zomers onder het eikenlommer schier verborgen lag. In den uitgestrekten vergier bloeiden vele vruchtboomen, welke de zusters zelven hadden geënt, zooals zij zelven rond de uit trassteen opgetrokken ommering jonge wilgen, iepen en populieren hadden aangeplant. En het convent stond daar al zoovele jaren, dat verscheidene nonnen, welke als heel jonge maagdekens haar intrede binnen de vier roodsteenen muren hadden gedaan, des avonds na de Complete met zachte stemmen elkander verhaalden van vroeger en het bijna niet laten konden telkens weder te vragen:

'Wéét ge nog... van toen?'

Die zoo door de jaren werden gevormd, dat zij met zachte, verinnigde stemmen over het verleden spraken, waren wel de allervriendelijkste nonnen.

En Beatrijs, de kosteresse, dacht aan zuster Dinfela, zuster Magdalene met den bult en ook aan de abdesse, welke den eeretitel gekregen had van Mater van het Vleeschgeworden Woord, wijl zij van haar geboorte af zoo vroom en zedig was geweest, dat zij op haar negentiende jaar in een vizioen Heer Jesu had mogen aanschouwen.

Tot de schouders omhuld door groote, nachtzwarte wolkgevaarten, welke traag en als weerhoudend Zijn gestalte omzweefden, was Hij hoog over dén Eeglantiersheuvel zichtbaar geworden, allengs naderend, tot Hij boven den vergier bleef toeven.

De abdesse placht dit mirakel immer zoo te vertellen, alsof het op dat moment wezenlijk geschiedde en elke zuster uit de

luisterende schare zich met haar in den geurenden tuin bevond, vele jaren her.

‘Ik zit op het kleine, houten bankje en staar sprakeloos naar Hem op. Ik verwacht woorden... wil met mijn blikken Zijn mond wel tot spreken dwingen. Doch Hij zwijgt. De gestadig cirkelende, zwarte wolken verwarren mij... Het moeten immers goùden wolken zijn? Doch Zijn heilige oogen houden mij vast, totdat ik zie, dat *zij* spreken! En nu blijft er niet eene vraag, zusterkens, niet eene! Voelt ge wel? En ziet ge, dat de wolken stille staan? Ziet ge, hoe zij doorzichtig worden? Dat doen u Zijn oogen... Kinderkens, hoè Jesu's oogen de duisterste wolken doorzichtig maken!’

Zoo vertelde het de abdesse.

Beatrijs, het kostereske, leunde met het voorhoofd tegen het smalle venstertje van haar cel.

Het was Lente...

Het dal lag daar zoo vriendelijk te droomen. De beek, de boomen, de kloosterhoeven en de kleine huizekens aan den heirweg straalden alle een zachtgroenen glans uit, welke met het teedere blauw van den verren hemel samenvloeide, ginds boven de groote stad met haar spitse torentjes.

Beatrijs look haar oogen om de beurt, wijl de traliën voor het venster haar het uitzicht bedierven. Een kleine, ronde staaf liep recht door de beek, een andere bedekte de bloeiende heesters van zuster Clares en hun beider kruispunt lag op de bidkapel van het kloosterdooden-veld.

‘Waarom traliën?’

Beatrijs zuchtte en verschool het gezicht in de handen.

‘Het mag toch niet zijn, dat deze mij telkens doen bezinnen op de stootpalen tusschen gindsche schoone aarde en mij?’

Ze opende bei haar klaar-blauwe oogen, waaruit een stille hunkering blonk naar het tot den vroeg-avond neigende dal. De donkergrijze kaproen lichtte zij wat van het voorhoofd weg. Dan knielde zij.

‘Wat heb ik gezegd, Maria?’ fluisterde ze.

‘Gij... leer mij mezelve kennen!’

Het roerloos, marmeren Moeder-beeld aan den wand scheen bemoedigend neder te zien op het devoot geknield kostereske.

Beatrijs gaf dien blik terug en een plotse glimlach gleed over haar blank meisjesgelaat.

‘Ach, Marije, Marije, wat zijt gij goed en schoon!’ sprak Beatrijs luidop tot de zwijgende Vrouw. ‘Help mij een braaf kostereske te zijn, dat haar onbestemd begeeren verslaan zal. Laat het een verlangen naar Jesu's hemelsche zalen zijn, gebenedijde Maria, en neem mij dan spoedig tot u! Doch bedaar deze wonderlijke onrust, lieve Moeder. Zij duurt reeds zoo lange! Ach, doe een mirakel aan mij geschieden, Marije, lijk aan de abdesse! Ja, een mirakel, heilige Moeder Gods!’

Teeder blikte Maria op het kostereske neder en lang zag Beatrijs op naar dien zoeten glimlach.

Dan kon zij door de gangen gaan met een groot verwachten in haar ziel.

Een zusterke, op een stok geleund, trad vanuit den zonnigen binnenhof in het duister portaal.

‘Kind,’ knikte het zusterke. ‘Gaat ge ons weder tot het officie nooden?’

‘Ja, zuster Dinfela.’

Zuster Dinfela liep langzaam verder. De knoestige stok schoof met haar oude voeten mede.

‘Twee en zeventig is zij’, praatte Beatrijs tot de gangstilte, ‘en ook een beetje doof. Zij zoude het niet eens hooren, als ik tot haar zeide:. ‘Zuster Dinfela, vandaag luid ik de klokken, wijl ik bereid ben voor het wonder Gods!’

Het was de vijfde ure.

Dan luidde Beatrijs de kleine klokjes van den binnenhof voor de Vesper. Zij vatte het koord aan, dat langs den kalken portaalwand door een luikje viel.

‘Ave maris stella’, prevelde zij innig.

Parelend hieven de klokjes hun liedeke aan.

‘Dei Mater alma’...

en goten hun zoete melodie uit over den hof tegen de kloostertoren aan,

‘Atque semper Virgo’...

en in de celletjes der zusters en in de groote zalen,

‘Felix coeli porta’...[1]
en de dichtstbij liggende huizekens en de groote hofstede van Boudewijn konden hun zang ook nog opvangen.

De abdesse en alle nonnen rezen op, als Beatrijs de klokjes deed zingen; traden uit haar vertrekjes en liepen over de gangen en portalen naar de groote kapel. Slechts zuster Agnes, de conversinne, bleef in de keukenwoon. Dan wachtte de abdesse, tot de kosteres het touw liet glippen en ijlings naar het einde der gang kwam geloopen, alwaar zij de koordeur zacht achter zich toedeed.

(1) Gegroet, sterre der zee - verheven Godsmoeder - en altijd Maagd - gelukkige deur des hemels.

[II]

HET KOSTELIJK INSTRUMENT MET DE ZILVEREN pijpen en het zachte, melodieuze register was het convent door den Bisschop op eenen Heiligen Drievuldigheidszondag geschonken en op bede der muzikale zuster Magdalene in het koor geplaatst.

Dat zulk een jammerlijk gebocheld begijntje deze goddelijke klanken aan het blankhouten positief kon ontlokken! Als Beatrijs met de koornonnen medezong, werden haar oogen steeds opnieuw naar zuster Magdalene's handen getrokken. Doch daar zij immer het laatste binnentrad, ging zij achter vele ruggen schuil, zoodat al haar zacht dringen of heimelijk zich rekken niets baatte. Zij genoot dan wel van de aanzwellende orgelklanken en zong zelve aandachtig met de zusterkens mede, doch voelde een gemis. Want als zij tot dicht bij het instrument kon geraken en haar eene oog dan toekneep, opdat zij het mismaakte zusterke niet zag, - met het andere enkel haar slanke, schoon-gevormde handen over de toetsen kon zien glijden - dan verbeeldde Beatrijs zich, dat de zoete Maria zèlve voor het positief gezeten was en er met haar engelen-handen, welke Christus hadden gediend, een hemelsche muziek aan deed ontstijgen.

Zooals Beatrijs dàn zong!

Juist dezen dag stonden alle koornonnen zoo onbeweeglijk op hare plaatsen, dat Beatrijs geen tipje van zuster Magdalene te zien kreeg. Na het eerste ave veranderde de teleurstelling daarover in een nog blijder verwachten.

‘Wellicht wil Maria mij beproeven’, zeide ze tot zichzelve, ‘en onderzoekt zij mijn hart, of het geloovig op het mirakel hoopt ook zonder ontvankelijkheid voor uiterlijke zaken lijk zuster Magdalene's handen!’

Nu gewerd Beatrijs toch plots een groote angst. Hoe zoude het zijn, wen haar een hemelsch vizioen te beurt viel? Wen Jesu

haar verscheen, of Maria? Dan zoude zij immers nederknielen temidden der nonnekens in het koor en van geluk en ootmoed woorden stamelen? Zooveel als zij te zeggen had!

Ontroerd speelde zij met de vouwen van haar grauw habijt. Had de abdesse zich ook zoo bevend en beangst gevoeld, toen zij in den vergier op het bankje zat en opzag naar Jesu's lief hoofd, dat boven de wolken uitstraalde? Doch van angst had de abdesse nimmer gerept.

Plotseling voelde zij zich in de zijde aangeraakt.

Een schok doorvoer haar geheele lichaam en zij waagde het niet het hoofd te wenden. Hemelsche name van Marije! Ging haar innigste bede nu reeds in vervulling? Grooter ontroering welde in haar op en beklemde haar de keel. Als een doode stond zij in het koor met gevouwen handen en halfgeopenden mond.

Totdat zij, thans vinnig, een hand in haar zijde voelde stooten. De lange zuster Angelica had zich tot haar overgebogen en siste haar in het oor:

'Ge zíngt niet, kosteresse!'

Aldus zong Beatrijs de laatste regels der hymne mede, terwijl van schaamte haar wangen zoo rood gloeiden als de fluweelen tressen van het altaarkleed.

Zoo was zij een schoone, jonge non.

En zuster Magdalene, die immer op het kostereske wachtte om naar haar cel te worden geleid, vroeg verwonderd:

'Zusterke Beatrijs, ge ziet zoo warm en uw oogen glanzen... Ge zijt niet dezelfde van den noene. Deert u iets?'

Beatrijs doofde de kaarsen bij het positief.

'Neen, zuster Magdalene. Kom, geef mij uw arm. Als mijn oogen glanzen, dan is dat van verdriet... Let ge op het drempeltje?'

De kleine, gebochelde vrouw tilde behoedzaam haar pij op.

'Ziet ge, lief kostereske, zooals met dezen drempel en mijn misvormde voeten, zoo moet het met uw hart en het aardsch verdriet zijn. Kijk, ik stap er overheen, terwijl ik een gebedeke zeg. En vóór ik aan mijn celdeur ben moeten wij nog vier drempels passeeren, weet ge wel?'

De beide nonnen, zuster Magdalene steunende op Beatrijs' arm, liepen door de reeds verlaten gangen. Door het raam van den

binnenhof klonk vanuit de verte hondengeblaf en het hinniken van paarden. Een horde ruiters trok nu over den heirweg langs het convent.

Beatrijs loosde een diepen zucht.

‘Ach zuster’, zeide ze, ‘zuster Magdalene’...

De kleine non drukte Beatrijs' arm.

‘Ge reikt al zulk een eind boven mij’, lachte zij vriendelijk. ‘En ge waart een dreumesje als ik, toen ge als scholiere uw intrêe deedt. Toch zie ik uwe oogen wel, zuster Beatrijs, en zij zijn goed. Ge moet hun blik niet verduisteren door al te veel te staren op uw aardsche drempeltjes, mijn kind.’

De hoefslagen verstierven in de verte. Dat simpele, aldaagsche geluid deed Beatrijs zoo droevig aan, dat zij wel had willen nederknielen en haar hoofd verbergen in zuster Magdalene's habijt. En zij deed het.

‘Ach zusterke!’ stamelde zij, ‘ik had... ik had een mirakel verwacht! Een hemelsch mirakel!’

‘Sss... kostereske!’

Zuster Magdalene legde haar schoone, zachte handen op Beatrijs' hoofd.

‘Sta op, m'n kind. Ge moogt niet zoo bedroefd zijn. Ge kunt immers Maria om kracht en troost bidden, als ge zwak en verdrietig zijt? En als ge zoozeer een hemelsch mirakel verwacht, dan zal het zekerlijk komen, wanneer ook en in welken vorm!’

Toen schreden zij weder zwijgend en langzaam voort tot aan zuster Magdalene's cel. Beatrijs opende de deur en leidde de kleine non naar haar zetel bij het borduurraam.

Door het venster bleekte aan den nog lichten hemel een kinderlijk, kromgetrokken maansikkeltje.

‘Gaat ge reeds rusten, zuster Magdalene?’

‘Neen, ik ga nog wat arbeiden en dan komt zuster Clotilde mij naar den dormter geleiden, waar ik gerust zal slapen totdat gij ons weder tot de metten roept.’

Beatrijs verschikte nog iets aan het vierkant raam, waar zuster Magdalene op verzoek der abdesse een nieuw altaarkleed had opgezet van kostbare wollen en zijden draden.

‘Kan ik nog iets voor u doen, zuster Magdalene, behalve u danken voor uw troostwoorden?’

Het zusterke glimlachte bemoedigend.

‘Mij is alles, wat ik van noode heb. En dank mij niet, mijn kind, ge zijt altijd zoo vriendelijk en hulpvaardig. Ik zal voor u bidden, zuster Beatrijs’...

[III]

BEATRIJS STOND OP OM DEN AVONDRONDGANG door het gansche convent te doen. Het was de elfde ure en de nonnen hadden zich reeds lang tevoren op den dormter ter ruste gelegd. Over een uur zou Beatrijs haar tot de metten nooden.

Behoedzaam bewoog zij zich tusschen de stille rijen bedden naar de deur. Op den avondrondgang droeg zij haar wollen pels(1) met de grauwe kaproen. Als een nauw zichtbare schim gleed zij door het halfduister van den dormter. Zacht tinkelden de sleutels aan haar gordel. Een gesmoord murmelen steeg op uit een der bedden. Een zusterke, dat droomde of halfluid praatte in gebed.

'Hoe vredig is dit alles', dacht Beatrijs. 'Deze stilte is wellicht gewijder voor een heilige visitatie dan de toch zoo vrome stilte in de kapel, al is dat de heiligste plaats van het gansche convent.'

Over de gang streek een vochtige koelte langs haar slapen. Het was, als regende het. Beatrijs liep op de deur van den binnenhof toe en opende deze ten halve. In den rechthoek tusschen de kloostermuren hing de hemel gespannen als een donkere doek en de wolken dromden daar onderdoor. Er waren er, zoo zwart als het moeras achter Boudewijn's hofstede, en daar langs trokken grijze flarden, welke Beatrijs vertelden, waar het maansikkeltje zich verstoken had.

Zij rilde en staarde ontzet omhoog.

'Komt ge zóó, Moeder Maria?'

De wolken gaven geen enkel antwoord en trokken in gigantische horden onheilspellend en zwijgend door den rechthoek voorbij. Zij kampten met elkander, wie van hen het eerst den kloostertoren zou raken. En de wind had zijn deel aan dat grimmig spel.

(1) Grof geweven onderkleed.

Hij sloeg de deur uit Beatrijs' hand. Dof bonkte deze naast het houten schuurtje, waar de tuinman zijn werktuig bewaarde.

‘Gebenedijde Vrouwe!’

Zij sloeg een kruis.

‘Gaat het wáár zijn, wat zuster Magdalene zeide? Komt het gewis, wijl ik het zóózeer verwacht?’

Toen werden de wolkgedrochten vaneengereten door een geweldigen bliksemflits. Zijn vurige tong lekte de traliën van alle vensterkens in den ronde en deed het zilveren kruis op Beatrijs' pels opglimpen in het duister. Een geluid als van duizenden zware huifkarren, welke in duizelvaart kwamen aangebolderd... Een klateren als van ontelbare beken, welke hun waterstroomen boven het dal uitstortten, zwol aan.

Regen...

In verbijstering ervoer Beatrijs dit onaardsch geweld. Het water ruischte zwaar neder, gooide zich op het nietig figuurtje van het bevende kostereske en vloeide door het deurgat in de gang. Rasch trok Beatrijs de deur naar zich toe en leunde er hijgend tegen.

‘Marije!’

De eerste uit haar slaap geslagen nonnen kwamen in haar grove pelzen over de gangen geloopen. Zuster Angelica onstak de kaarsen op het portaal.

‘Zijt ge daar, zuster Beatrijs?’ riepen er eenigen en namen haar in den midden. ‘Ge ziet zoo ontdaan!... Het schijnt, als is de ure des oordeels genaderd!... De Heer is vertoornd!... Of een groot mirakel staat te gebeuren!’...

Dus praatten zij door elkander met bangelijk bewegende gezichten, waarop het matte lichtschijnsel vreemde schaduwen speelde. De eene donderslag sloeg over op den andere; heviger flitste de bliksem.

‘Luid de groote klokken, kosteresse!’ gelastte zuster Angelica, ‘opdat alle nonnen naar de kapel komen!’

Als in een droom bewoog Beatrijs haar voeten naar de donkere torenschacht. Zij omklemde het zware touw en rukte de klokken hoog in den toren tot haar bronzen lied.

Als overgedragen uit den andere wereld, zoo luidden zij. Onophoudelijk daalde en rees het touw in Beatrijs' handen en

beierden de klokken boven haar hoofd. En zij stond daar en liet niet af van het touw en het scheen, alsof zij zelve een deel van die klokken was.

‘Zoo beiert mijn hart, Maria!’ prevelde zij. ‘Laat het nu komen, het groote... het àllergrootste!’

Nu was er voorzeker geen non meer in den dormter! Met wankele schreden verliet zij de torenschacht. Nog immer rolden de donders en ruischten de regens als watervallen over het dal.

Een dof gebons, lijk van een vuist op hout, klonk daar verwijderd tusschendoor.

Vanuit de hooge gangvensters bespatten blauwe lichtvonken de witte muren.

Beatrijs richtte zich op.

‘Nu ga ik naar de kapel, Moeder Maria.’

Doch het kloppen en bonzen, eerst vaag, werd dringender. Zij bleef staan en luisterde scherp.

Het was aan de kloosterpoort. Er werd op de kloosterpoort gebonsd, geslàgen. Iemand stond buiten in het noodweer en sloeg met al zijn kracht op de eiken deur!

‘Gebenedijde.. Heilige!’

Beatrijs nam de fakkel op, welke bij de kaars hing en ontstak haar. Licht ketste op haar handen; een donderslag dreunde na over het convent en van dichtbij hinnikte een paard.

‘Bescherm ons’, bad zij en sloeg drie kruiskens. Dan haastte zij zich naar de poort, de brandende fakkel omhoog. Al maar hinnikte het paard als in grooten nood, doch het kloppen had opgehouden.

Beatrijs opende het luikje in de deur.

‘Wie is daar?’ riep zij en trachtte haar stem een vast geluid te geven. Een mannenstem drong met wind en regen door het luikje heen.

‘Wees niet bevreesd, eerbiedwaardige zuster! Een verdwaalde en gewonde ruiter vraagt om onderdak!’

De ijzeren grendel schoof zwaar en kreunend terug in Beatrijs' bevende, kleine hand. De grootste van haar sleutels wrong zij in het slot. Een windvlaag joeg door de opening van de deur en over den drempel stapte een man het klooster binnen, blootshoofds en

gehuld in een rooden mantel, welke door den tocht wijd om hem heenbolde. Met grillige lokken hing het haar hem tot even op de schouders. Zijn korte laarzen waren doorweekt en besmeurd. Met zijn rug sloot hij de deur en perste met de linkerhand den grendel ervoor.

Beatrijs staarde naar hem op. De fakkel gooide knetterend haar licht over hen beiden.

'Het paard... goede Heer?' stamelde zij.

De man sloot even zijn oogen en bracht de hand aan het voorhoofd.

'Dat is verzorgd', sprak hij hortend. 'De voederzak... heb ik kunnen ombinden... Hij staat onder... de groote luifel... Ik ben achtergebleven... bij de ruiters... en...'

Een kramp van pijn brak zijn woorden af en hij scheen te wankelen. Het kostereske schoot toe en leidde hem zachtkens naar den lagen, gebeeldhouwden bank, welke in het voorportaal tegen den wand stond.

'Zijt ge gekwetst?' vroeg zij sidderend.

De vreemdeling antwoordde niet. Zijn donker hoofd met de vochtige krullen zakte op zijn schouder en zwaar leunde hij tegen den wand. Beatrijs hield de fakkel krampachtig vast. Kleine vonkjes spetten naar alle zijden.

Buiten hinnikte het eenzaam gebleven paard zijn meester achterna. In de verte rolden de laatste donderslagen over het dal.

'Héér...' fluisterde Beatrijs met bevenden mond, terwijl zij een kleine schrede voorwaarts deed en zich tot den vreemdeling boog. Een siddering gleed over de gesloten oogleden van den man.

'Heer!' fluisterde zij nog eens en bracht de fakkel zoo dicht mogelijk bij zijn gelaat.

'Goede Heer, ontwaak nu, opdat ik hulp hale! De nonnekens zijn in de kapel, zij bidden. Laat mij haar gaan roepen, opdat gij een slaapplaats krijge en uw wonde verzorgd zij.'

Toen verstomden haar fluisteringen.

De vreemdeling hief langzaam het hoofd op en blikte haar aan. Een onafgebroken kijken, van een zachte verwondering zich verdiepend tot een intens, vertrouwend opzien tot de wijd-open, klare oogen van het kostereske, dat in een beschroomde deernis op hem

nederzag. Totdat een vochtige lok over zijn voorhoofd gleed en de haastige beweging, waarmede hij haar wilde wegstrijken, hem een kreet van pijn ontwrong.

Geschrokken ondervroeg Beatrijs hem naar zijn leed.

‘Mijn arm is gekneusd... of gebroken’, zeide hij afwerend, zonder zich te verroeren.

‘Ach!’ fluisterde Beatrijs en zij was zich niet bewust van haar teederheid in dit kleine woord.

‘Ge ziet mij zoo aan’, sprak zij dan.

Doch zijzelve kon niet aflaten van zijn blik.

‘Uw náám’, fluisterde hij.

In de verte klonken voetstappen in de gangen.

‘Beatrijs’, antwoordde zij, ‘zuster Beatrijs’.

De voetstappen naderden.

‘Beatrijs’, herhaalde hij eerbiedig, ‘Beatrijs!’ Hun blikken hielden elkander gevangen. In Beatrijs' hart zonk een vreemde en machtige ontroering.

‘Zeg Egidius, Beatrijs!’ klonk zijn teeder gebod. En Beatrijs ademde dien naam van haar lippen:

‘Egidius!’

[IV]

DE LANGE ZUSTER ANGELICA KWAM IJLINGS OP hen toegeloopen en sloeg haar armen onder het voortgaan driftig langs het lijf. Met den wijden pels om haar heen geleek zij een vreemde, groote vogel. Zij bleef staan bij het zwaar-vergulde beeld van de Moeder met het Kindeke, dat in een nis tegenover den bank stond, waarop de vreemdeling gezeten was en bezag hem met verbaasden, wantrouwenden blik. Dan keek zij op naar het beeld en sprak met ingehouden verontwaardiging:

‘De lampe der Moeder Gods, kosteresse! Zij brandt niet! En hoe ge daar zoo stokstijf staat! Welaan, spréék!’

Geschrokken staarde Beatrijs van de booze zuster Angelica naar de witte kaars bij Maria's zuiver hoofd. Het scheen haar een teeken Gods, een waarschuwing.

Want gevoelde zij niet zulk een sterken gloed in haar hart, dat het de begeerte naar het zoo verbeden, goddelijk vizioen deed vervagen? Had zij niet, in een immensen schrik, drie gebedekens naar het gulden beeld opgezonden, wijl zij, toen de vreemdeling zijn oogen weder look, in een prof aan-jubelende, dwàze dankbaarheid gepreveld had: ‘Heb dank, Marije! Heb dank, zoete Moeder, dat ge het mirakel gezonden hebt!’ Was toen de vlam bij het beeld gedoofd? De fakkel sidderde in Beatrijs' hand.

Toen verhief zich de man Egidius van den lagen bank. Even vertrok zijn mond, doch dan stond hij zeer rechtop en vestigde met rustige waardigheid zijn oogen op de hem stroef beziende zuster Angelica.

‘Eerwaarde zuster’, zeide hij met een warme, diepe stem, terwijl hij een eerbiedige buiging maakte. ‘Mijn naam is Egidius van Vlaanderen. Vergun mij in dit convent een schuilplaats te vinden tegen het toornige weder daarbuiten en indien mogelijk een heelmeesteresse, die mijn gekwetsten arm verzorgen kan. Ik reisde met eenige ridders en knapen naar het verre Noorden. Plotseling bevond

ik mij van hen gescheiden en zag mij in een foreest door dit noodweder overvallen. Door een val van mijn ros werd ik afgeworpen en wellicht is mijn arm gekneusd.'

Hij zweeg. De strenge trekken van zuster Angelica's mager gelaat hadden zich onder zijn spreken verzacht en zij deed een schrede op den hoofschen vreemdeling toe.

'Ge zult moede zijn en hongerig', sprak zij minzaam. 'Wij zullen U naar de huiswoon geleiden en zuster Clotilde ontbieden om op uw kwetsure toe te zien. Geen, die in nood verkeerde, klopte hier ooit vergeefs aan!'

Daarop wendde zij zich tot Beatrijs, die daar nog immer onbeweeglijk stond en naar het glanzend beeld opzag, de fakkel in beide handen voor zich uit houdend.

'Kosteresse, kom toch en ga ons voor!'

Ach... Nu gevoelde Beatrijs de zondige begeerte wat méér te zijn dan enkel kosteresse en portierster. Op dat simpel gebod van zuster Angelica sloeg het als een vlam door haar heen, dat zij gaarne abdesse had willen zijn op dit moment, getooid met het kostelijk zijden gewaad van den heiligsten Feestdag en de met gouddraad doorweven koorkap; den gouden vingerling aan haar kleine hand en de smalle, met robijnen bezette huve op het voorhoofd, welke glansde en fonkelde bij elke beweging.

Wat al zondige gedachten in zoo luttel tijds!

De man Egidius verbrak haar kwellend denken door haar met zacht gebaar de fakkel te ontnemen.

Keken àlle menschen daarbuiten in de wereld elkander zóó aan lijk deze ridder het haar deed?. Hoe devoot ontstak hij met de fakkelvlam opnieuw de lampe der Moeder Gods! De vreemdeling boog eerbiedig de knie ter aarde en sprak het ave. Daarna gaf hij de fakkel weder over aan het kostereske. Hunne handen beroerden elkander ongewild daarbij.

'De wind, welke door de poort sloeg, doofde de vlam', zeide hij, als geruststellend.

En Beatrijs schreed door de lange gang voor zuster Angelica en den vreemdeling uit, terwijl haar hart bij iederen tred de zachte aanraking van die koele, blanke hand herdacht.

'Moeder Maria... Heilige!'

Een gedempt stemmengerucht drong uit de kapel tot hen door. De nonnekens lagen nog immer in gebed. In weinig tijds zouden zij de metten hooren luiden, want het middernachtelijk uur naderde snel.

De huiswoon lag daar zoo ledig en verlaten. Beatrijs ontstak de kaarsen aan de wanden en de man Egidius zonk met een vermoeiden zucht in den gerieflijken zetel neder, welken zuster Angelica hem wees. De beenen met de donker-doorweekte laarzen strekte hij wijd voor zich uit.

‘Kosteres, ontbied zuster Clotilde en zeg haar, dat zij deze maal de metten mag verzuimen. Doe haar de kruiden en heelende zalve halen en de linnen wonde-weefsels. Laat de conversinne voedsel en warme melk brengen en daarop luidt ge de metten, want ik hoorde het uurwerk reeds slaan!’

‘Ja, zuster Angelica’, antwoordde Beatrijs.

Schuw blikte zij naar den vreemdeling, voor zij zich naar de deur wendde. Doch de man Egidius lag met geloken oogen in de zetel geleund, terwijl zijn schoon, minzaam gelaat vriendelijk werd beschenen door het speelsche kaarsenlicht.

Het kostereske verliet de huiswoon met geruischlooze schreden. In de gang bleef zij staan en boog het hoofd naar de opene deur.

‘Wij laten u alleen, edele heer’, zeide zuster Angelica, ‘en zenden alles ter uwer lichamelijke verzorging. In den ochtendstond wordt ge gewekt door het luiden der primen, waaraan ge kunt deelnemen als ge wèl zijt en verkwikt door den slaap.’

Nu liep Beatrijs haastig verder.

En bad om vergeving, wijl zij heimelijk geluisterd had.

[V]

TOEN BEATRIJS IN DEN OCHTENDSTOND DE PRIMEN luidde, geleek haar de aarde zoo verwonderlijk nieuw en rein, als was God doende met de eerste scheppingsdaad. In de kapel weefden zuster Magdalene's handen de orgeltonen tot glinsterende draden in Beatrijs' ziel en wanneer hare oogen de altijd aanwezige blikken van den man Egidius ontmoetten, klonk een zuivere melodie diep in haar gemoed.

In wakenden droom deed zij haar stille, dagelijksche plichten. Een rijker bloementooi sierde het beeld van Maria en God-zelve; de luchters van gegoten koper fonkelden als goud; zwaarder geurde de wierook op het hoog-altaar en devoter bewaarde de sacristie de heilige kleinoodiën.

In de stille cel, waar de smalle legerstede als een kuische, witte vlek langs den zijwand stond, was het al vervuld van een vreemd geluk, dat schreiend opvoer tot het starre Moederbeeld met den immer eenderen glimlach.

‘Vergeef mij dit geluk!’

Op de knieën voor het beeld gestort en de oogen groot en smartelijk aan dat zacht gelaat gehecht, zond Beatrijs haar wreeden nood op tot de goede Vrouwe, gelijk men tot een moeder doet.

‘Ik hielp zijnen arm verzorgen, lieve Moeder, en gij weet, dat het niet slechts zusterlijke hulpvaardigheid was! Ik bemin een man, heilige Moeder Gods! Wen gij kunt, ruk het uit mij! Ja, ruk haar uit, deze mijn aardsche liefde... Wen gij kunt!’

Twijfelde zij nu reeds aan Maria's macht?

Beatrijs nam het geeselkoord van het voeteneinde der legerstede en wierp het wijde kloosterkleed langs haar rug omneer. Bitter striemden de koordslagen in het teeder-blank vleesch en schroeiden de huid, als brandde de beul er zijn letterteekenen in.

Zij weende niet. Zij sloeg - sloeg - blikte op tot de Maagd en viel haar eindelijk te voet:

‘Is dit wèlgedaan, Maria?’

[VI]

VLINDERKENS VLEUGELDEN PROEVEND VAN BLOEM tot bloem en ontmoetten de gulzige biekens, die de kopjes driftig in het binnenste der kelken drongen en onverzaadbaar voortgonsden naar nieuwe zoetheid. Duizenden naamlooze insectjes puurden het hunne uit de warme weelde van den vergier. De blinkende zon rees hoog en hooger en maande al wat leefde tot spoed. Beatrijs begoot de wijd-opene bloemen met frisch bronwater, dat, waar het stroomde, de aarde even verdonkerde, doch dan verzonken was, zoo gretig zogen de ontelbare wortelmonden het in. Op de gladde, kleurige kelken lagen de zilveren waterdroppen als kleine smaragdjes. Bijwijlen wandelde een nonneke langs het middenperk, sprak een groet en prees den schoonen hof. En Beatrijs gaf zacht den wedergroet.

Nimmer had zij een Meimaand schooner bevonden dan deze! Ach, dat de aarde zoo rijk was aan schoon en het geluk zoo zwanger van leed!

Beatrijs verliet het bloemperk en liep naar het einde van den vergier, waar zij den lagen Eeglantiersheuvel beklom. Onder zich zag zij de kloosterhoeven en de huizekens der dorpelingen in het dal; de akkers doorsneden van smalle greppels; het werkzaam bewegen der arbeidslieden op het zacht-glooiend veld en de kooplieden, die over den heirweg trokken. Een welluidende, innige stem weerklonk in haar hart, wijl haar oogen de stralende, lokkende schoonheid der wereld ervoeren en haar lippen reikten naar den brandenden kus van het leven.

‘Ik ben u zoo welgezind, Beatrijs!’ fluisterde die stem haar toe, terwijl zij een linnen wond-weefsel in helften reet en op zuster Clotilde wachtte, die getogen was om een versch kruidenaftreksel uit de keukenwoon te halen.

‘Het is mij zoo droef nu reeds oorlof te nemen, zoete Beatrijs, en weder alleen te zijn.’

De schaduw van een venstertralie lag over de slanke hand van den man Egidius.

‘Mijn hart zal met u varen,’ antwoordde Beatrijs stil.

Hij echter lachte den stuggen lach van bedwongen hunkering en zeide: ‘Ach lief, dat is mij niet genoeg!’

Het was dien avond, dat de geesel dieper in haar vleesch beet. Doch haar wanhoop brak het laatst vertrouwen in Maria's bevrijdend mededoogen.

.....

Blinkend en overvloedig viel het zonlicht op den heuvel; in de verte zongen de kinderen der dorpers een lied bij hun spel.

De streelende stemme fluisterde uit elk ding rondom haar en elk ding had een wonderlijk-schoone gestalte.

Met een diepen zucht daalde het kostereske den heuvel af, want het was tijd de noene te luiden.

De man Egidius trad uit den binnenhof, toen Beatrijs de eerste klokketonen van omhoog deed vallen.

‘Ik wachtte u met groot ongeduld’ zeide hij en bezag haar met innigheid. In Beatrijs' oogen ontmoette hij een nieuwen blik, welke met den zijnen samensmolt, hen beiden leek te omvatten en op te heffen hoog boven klooster en klokken uit.

‘Ge naamt reeds oorlof,’ sprak Beatrijs zacht. ‘Is uw ros gezadeld?’

Hij antwoordde niet, zag haar enkel aan.

In zijn donkerrooden, met hermelijnbont afgezetten reismantel stond hij voor haar. De rijk bestikte lijfrok met den lederen riem, waaraan een kort zwaard van fijn Milaneesch bevestigd was, sloot nauw om zijn fiere gestalte en van zijn witlederen hoze sloeg de gemengde geur van ros en hooi. Zijn zorgvuldig gereinigde laarzen met de zilveren knoppen op de sluitriemen glansden. Welig vielen de donkere lokken hem op de schouders. Hoog opgericht stond hij daar met zijn schoon, manlijk gelaat in het volle licht, dat door den hof naar binnen viel en dat alles deed in Beatrijs een blijden, machtigen trots openbloeien.

Zusterkens kwamen langs geloopen en knikten en groetten. Toen wendde de man Egidius zijn rug naar het kostereske en verschikte iets aan zijn breeden gordelriem.

De laatste non spoedde zich naar de kapeldeur en Beatrijs liet af van het klokketouw.

‘Ik wacht u in den vergier,’ zeide hij zonder zich om te wenden. ‘Ge kómt... vriendinne!’

Dan ruischte het lied door de kapel en voor het blank-houten positief zat enkel zuster Magdalene met den bult. De koornonnen om haar heen zongen ootmoedig een hymne. De verkouden zuster Klares, die naast Beatrijs stond, smoorde bij elken regel haar kuchen in een grooten, gekleurden doek.

Beatrijs zoog al deze dingen in, als zoude zij nimmermeer de noene zingen.

Violette lichtbundels gloeiden door de hooge vensters der kapel. Met haar heldere stemme hief de abdesse den zang aan. Het kostereske staarde in de violette tinten, waarin millioenen stofjes dwarrelden.

‘Ge kómt... vriendinne!’

En zij kwam.

Achter den Eeglantiersheuvel stond de man Egidius en sloeg bij haar nadering de hoofdkap op den rug. Zijn eene hand rustte op het wachtend ros, dat den fieren kop naar den heirweg hield gericht en telkenmale als vragend omzag naar zijn meester.

‘Zijt ge daar... eíndelijk?’

Hij vatte haar beide handen zachtkens tusschen de zijne, zooals het is, wanneer een broeder zijn zuster troost.

‘Verkorene,’ sprak hij stil. Zijn oogen wonnen een glans van oneindige teederheid, welke Beatrijs in het hart zonk als een kostbare lafenis voor haar bedrukte ziel. Dan vormde hij zijn edel-welvende lippen tot woorden, welke gewaagden van langer beraad dan van een enkel moment.

‘Ik min u,’ zeide hij. ‘Wee mijn harte, dat in minne is ontbrand voor een zusterke, dat met zulk een zuiverheid het grauw habijt draagt der heilige Moeder Gods! Doch ik zal nimmermeer verblijd zijn, wen ik zonder u zou moeten leven, mijn Hef, want de minne stootte mij haar pijl te diep in het hart. Zeg mij, Beatrijs, mijn zoete vriendinne, zijt gij mij goed gezind?’

Een zacht rood steeg op naar Beatrijs' lieflijk gelaat. Dit was zoo schoone vraag!

Een onzegbare ontroering deed haar de handen ineenvouwen over het zusterkleed en met schuchtere stem antwoordde zij:

‘Ik min u, Egidius, en lijd zoo groote smart, wijl gij vertrekken moet.’

‘Ai Beatrijs!’ riep hij luide en knielde voor haar neder. ‘Beatrijs! Tijg met mij mede! Wij droegen elkander minne toe sinds de eerste stonde! Nimmer geviel het, dat wij den zaligen kus der liefde wisselen konden. Ach, Beatrijs, God moge ons straffen, zoo wij de schoonste bloeme van ons hart verdorren lieten en ongeplukt vergaan! Laat mij ter stede varen en u kleederen bezorgen voor het habijt, dat ge om mijnentwille aflegt en zeg mij, waar en te welker tijd ik wederkeere! Vrouwe, vrouwe, nimmer zal ik u begeven! Lief en leed deel ik met u, Beatrijs, hoor mij: and ik mijn trouw!’

De jonkvrouwe Beatrijs legde haar kleine handen op het hoofd, dat zich in de plooien van haar kleed wrong. Een vochtige glans bedauwde haar reine oogen.

‘Uitverkoren vriend,’ antwoordde zij ernstig. ‘Ik ontvang uw beloften zoo gaarne. Ik zal uw bruid zijn en met u gaan overal waar gij het begeert. Wacht mij hedennacht bij dezen Eeglantier...’

Daarop wendde zij zich om en volgde het pad door den vergier met gehaaste schreden, terwijl de hoefslag van het ros in verten verstierf.

[VII]

ZUSTER CLOTILDE EN DE GEBOGEN ZUSTER MAGDA-lene schoven geruchtloos naar de koordeur, de wensch der kosteresse, om in de eenzaamheid te bidden, eerbiedigende.

Beatrijs zag scherp toe, hoe de kleinste non met zoo vertrouwd gebaar de slepende pij opbeurde en behoedzaam haar arme voeten beurtelings over den drempel droeg. Met een korten bons, welke door de gansche kapelruimte nazuchtte, viel de deur terug.

'Vaarwel, zuster Magdalene!' fluisterde Beatrijs. Het verlangen lokte om die bedaagde, trouwe vriendinne te achterhalen en haar te doen wéten, dat dit de laatste male was, dat zij vereend de metten hadden gebeden, de laatste male, dat Beatrijs van smartelijke ontroering bevangen had geluisterd naar den jubel, die onder zuster Magdalene's handen het instrument ontsteeg.

'Doch zij zoude mij niet verstaan en ik gaf haar leed aleer het noodig ware,' murmelde Beatrijs tot de stilte. 'En zij zoude mij tijd doen verliezen, want ginds roept een onrustig hart, dat troost aan mij begeert!'

Statig en hoog verheven wachtte Maria op het altaar. Het nieuwe, rijk-getinte kleed, waarop de kostbaarste ornamenten stonden, omzoomde haar voeten en in de gouden aureool om haar koninklijk hoofd glansde mat het kaarsenlicht.

Zachter is de mensch aangaande het leed der stervelingen dan aangaande Gods wreede smart! Want zie, hoe Beatrijs haar zware kommernis op Zijn heilige Moeder wierp en in groote vreeze het laatst gebed als kosteresse sprak tot haar, die alle leed harer kinderen deelt.

'Maria! Moeder!'

Kreunend knielde Beatrijs terneder. Haar handen sloten zich in een kramp om het hoofd en in vertwijfeling boog zij het ranke lichaam immer dieper ter aarde.

‘Ge weet toch, dat ik niet anders vermag, Gebenedijde! Ge weet het, ge weet het! Gij kent 's menschen harte en zijn verborgenheden in alle stonden: Ik moet uw habijt afleggen, Marije... Ik heb gevast en gebeden, mijn lichaam heb ik gekastijd, doch al om niet! Deze liefde heeft mij ter aarde gestooten, heilige Vrouwe, en het is de wereld, welke ik dienen moet!’

Blind van tranen wrong zij de handen opwaarts tot het beeld. Haar heete fluisteringen lispelden na tot in de verste hoeken der kapel; zoet lachte het rondwangig Kindeke op der Moeder arm en borg Zijn handekens onder haar beschuttenden mantel. Beatrijs, de kosteresse, kroop naderbij en richtte haar wanhopige blikken op het onschuldig Kind.

‘Heer! Zoo waarachtig als Gij aan het kruis werd geslagen en tusschen twee slechtaards hingt! Zoo waarachtig als Gij Lazarus uit het graf hebt opgewekt, zoo moest Ge mijn misdaad vergeven, opdat ik niet sterve in deze mijn zware zonde!’

De echo van haar kreten nestelde zich als een geheimzinnigvertrouwelijk fluisteren in de ruimten boven haar hoofd: ‘deze mijn zware zonde!’

De Moeder behield haar subtielen glimlach en de kaarsen bij haar hoofd brandden met heldere vlam. Beatrijs zocht dat altijd milde gelaat en het was, alsof Maria, van innig begrijpen vervuld, deelde in haar blik.

‘Ach Moederke!’ stamelde zij met kinderlijken mond. ‘Dit is immers het eenige... het éénige!’

Zij richtte zich op en ontdeed zich van de keten met het zilveren kruis en den smallen gordel, waaraan de kloostersleutels hingen en legde deze aan Maria's voeten. De kaproen nam zij van het hoofd en bevrijd vielen de lange, blonde haren langs haar rug omneer. Met vaste handen maakte zij het habijt los en liet het van haar schouders glijden.

Zorgvuldig vouwde zij het grijze kleed en legde het naast keten en gordel op het blinkende voetstuk. Dan nam zij de schoenen van haar voeten. Barrevoets stond zij daar op het hoog-altaar en zag om naar de sleutels.

‘Ik wil tot het uiterste mijn ambacht vervullen,’ prevelde zij tot het beeld en tot den vreemden, stillen bundel op het voetstuk.

Haar zachte, blanke voeten beroerden onhoorbaar den grond, terwijl zij naar het portaal liep, alwaar zij vroeg en spade de getijden luidde. Hier hing zij den sleuteltros aan den greep van de binnenhofdeur.

‘Ave, hemelsche Vrouwe!’

Zij wendde zich om. Haar tranen verwaasden de ruimte rondom haar en zij tastte den weg aan de kille gangmuren.

De kloosterpoort gleed open.

Koud vatte de donkere aarde haar naakte voeten. Haar oogen schenen te verzinken in een onmetelijk, klaar meer. De maan stond als een machtig vorst aan den onpeilbaren hemel en maakte de sterrekens tot zijn nietige vazallen. De nachtwind begroef zijn koele handen streelend in Beatrijs' haren en bewoog zachtkens de slippen van haar grauwen pels. De vergier lag slapend gehuld in zijn eigen, diepen geur. Ergens, tusschen de heesters van zuster Klares, bewoog een vogel en maakte zacht geluid.

Voorbij het kloosterdooden-veld stond de heilige bank der abdesse...

Doch ginds verrees de tot het licht geheven Eeglantiersheuvel!

Haastig gleed Beatrijs voorbij den bank en sloeg een kruis.

Plots hinnikte een paard luid-op. Het gerucht brak even rasch weder af, als werden zijn wijd-gesperde kaken door fermen greep bijeengeperst.

‘Egidius!’

De hemelvorst en zijn vazallen stroomden alle tegader naar één punt en de geuren van den droomenden tuin vloeiden uit om Beatrijs' hoofd, toen de wachtende man zijn armen om haar leden sloot en met zijn mond haar zuivere lippen beroerde.

Onbetoomd schetterde het ros zijn roep tot de zwijgende gewelven van den nacht.

‘Beatrijs! Ik ben uw vriend...’

[VIII]

STILLEKENS, OP ZACHTE VOETEN, KWAM DE FEE van den dageraad vanuit het wazige Oosten aangetreden. Bij iedere schrede wenkte zij met haar teedere, koele hand de nachtelijke nevels terug.

Nader en nader trad zij; verder weken de ijlten en vaster werd haar tred. Een bloem was haar mond: nu een bleek madeliefje, dan een zacht-getint viooltje, en plots straalde van haar lachend gelaat de bloeiende warmte der fluweel-roode roos! Haar ranke voeten gingen geruischloos over de wachtende aarde. Zij neeg het hoofd naar alle zijden en wekte de kleine zangers van het lied der schoonheid, die in boomen en heesters verdoken zaten.

Al gaande dronk zij zichzelve schoon en lieflijk, gelijk een borelingske, dat zich laaft aan een reine, blanke borst. Met een innig gebaar wees zij naar de slapende bloemen. Knoppen zwollen open en zonden duizenden geuren naar haar op. Alles op de ontwakende aarde repte zich om haar voetstappen te volgen: het lied der schoonheid toonde op, stokte een wijle als in groot geluk en berstte dan lijk een rijpe zaadvrucht open. Haar blik was als de diep-blauwe zee en haar jonge stem zong een lokkende melodie:

‘Drinkt met mij!’

Allengs groeide alles vol klaarheid en zon. Een vlindertje, dat als levenloos in een lage brem hing, sidderde met de bruin-doorzeverde vleugeltjes, begeerend de vlucht naar het mysterie van het leven.

Beatrijs oogde het na. Het was, alsof zij een tragen wandelaar berg-op-berg-afwaarts zag gaan.

Vóór den man Egidius op den edel voortstappenden telganger gezeten en ten halve tegen hem aangeleund, had het gestadig en evenmatig voortbewegen op den lichten cadans van het paardelijf haar oogen vakerig gehouden gedurende den heimelijken rit in den nacht en haar lichaam loom. Doch met het rijzen van het licht ge-

voelde zij den drang in zich stijgen om hunne sprakeloosheid te verbreken.

Langzaam wendde zij het hoofd naar haar vriend.

‘De nacht schonk mij enkel den zoeten geur van mijn nieuw gewaad,’ sprak zij, terwijl zij zijnen blik aan haar glimlach bond, ‘immers, de dageraad geeft mij ook de weelde van kleuren en bestiksels, Egidius. Ik bid u daarom bij dezen berm af te stijgen, opdat ik mijzelve bewonderen moge.’

Met een verholen lach om wat hem der vrouwen grootste eigenheid docht, sprong Egidius terstond bezijden het ros en droeg zijn lichten last ever het rulle pad naar den geurenden kruiden-bodem van den lagen berm.

Met wijd-gesperde neusgaten draafde het ros een eindweegs van zijn berijders af, tot het den draf inhield aan den zoom van een klein populierenbosch en met gretigen mond aanving de jonge twijgen van de stammen te rukken.

Egidius legde zich met den rug tegen de glooiing en kruiste de armen onder het hoofd. Zoo zag hij op naar het maagdelijk wezen, dat daar jong en lieflijk als de morgen zelve voor hem stond en de tippen van haar scharlaken sorkoet ophield en uitspreidde, zoodat het leek, alsof vleugelen haar het volgend oogenblik van hem zouden wegdragen in het hemelruim.

Deze verbeelding mishaagde den man en ijlings richtte hij zich op.

‘Zijt ge verheugd over mijn keuze?’ vroeg hij verlangend, ‘Beatrijs, mijn gedachten omkleedden u met de stoffen, terwijl ik ze voor u keurde en koos en de adem stokte mij daarbij in de keel. Doch de werkelijkheid is zekerlijk schooner dan mijn droom! O vrouwe, gij zijt het wonder mijner ziele!’

Dan leunde hij weder terug, want Beatrijs betastte met blijden ernst de wijde, wit-zijden kaproen, welke haar in twee losse plooien langs het gelaat viel. Zij sloeg den mantel op en streelde het glanzende martervel, dat de binnenzijde bedekte. De met zilverdraad bestikte rok viel haar in breede banen om het ranke lichaam en met eerbiedige handen omknelde zij den smallen gordel, welke om haar leest gesnoerd lag en waaraan een met gemzenhuid bekleede almoniere bevestigd was. Van zachte, hemelsblauwe wol waren haar

kousen geweven en haar kleine voeten staken in schoenen van kostbaar leder, uit Cordova afkomstig.

Egidius omvaamde haar met zijn blikken en het was hem als hief zich de zon hooger aan den hemel en berstten de vogels in luider jubel uit.

Beatrijs loosde een korten zucht, terwijl zij zich nevens hem zette en bleef peinzend voor zich staren. Op zijn ontruste vraag vouwde zij de handen en boog het hoofd als schuldig terneder.

'Ik denk, Egidius, aan de kleine klepels der klokjes, welke ik op deze prime-stonde placht te luiden. En ik ducht, dat deze tocht mij eens zal berouwen. Want al heb ik mij nu tot de wereld gewend, ik weet toch, dat zij klein is in haar trouw en den loozen koopman gelijkt, die een vingerling van pyriet aanprijst voor een goudene...'

Egidius boog zich tot haar over. In vasten greep nam hij haar handen en ontvouwde ze tusschen de zijne.

'Ach Beatrijs, gij zuivere, waarvan spreekt ge? God moge mij eeuwig verderven, indien ik u ooit verlaat! Waar wij ons ook begeven zal slechts de dood ons kunnen scheiden! Hoe twijfelt ge dus aan mij? Hebt ge in mij een snooden trek bespeurd? Neen, Beatrijs, neen! Want ware het, dat ik een keizerinne behaagde, dan zoude ik u nimmer om harentwille verlaten! En luister, mijn schoone gezellinne: ik voer vijf honderd ponden blank zilvergeld met mij van het fijnste gehalte! Daar zult gij meesteresse van zijn, mijn lief! Wij zullen, zoo God wil, nimmer van pandgoederen behoeven te leven. En zie, wat ik voor u heb!'

Hoe bekoorde haar zijn allengs klimmende blos en zijn van vurigheid donkerende oogen! Blauw waren de kleederen, welke hij haar geschonken had en blauw was de hemelkoepel boven hen. Was zoo niet de banier, die de Trouw hoog oprechtte in begenadigde menschenharten?

En tot de Onzichtbare, die aan den overkant van den omgewoelden landweg te luisteren stond, zeide Beatrijs:

'Ik zal trouw zijn... enkel maar trouw.'

Dan vervaagde de gulden Maria-gestalte en Beatrijs bespeurde de fonkeling eener huve, schooner dan die der goede abdesse. De kantige edelsteen, in de ronding van het midden gevat, zond spitse

stralen uit, rood als bloed, die met de gouden zonnevonken versmolten. Een zwakker glans glom op van Egidius' vingertop, waaraan hij in koortsigen wil zijn liefste te verblijden een vingerling gestoken had van puur goud.

‘Voor u!’ zeide hij, sloeg de zijden kaproen op haar schouders omlaag en drukte de huve over de blonde kroon van haar lokken.

‘Voor u!’ Hij nam het tweede sieraad en schoof het met devotie aan haar vinger.

Zoete geuren ontstegen het bermkruid en de man Egidius voelde den zuiveren lentewind aan zijn slapen spelen. Het roode bloed van den edelsteen boven dat blank gelaat vloeide in zijn hart. Zijn hoofd in een plotsen duizel van verlangen aan haar boezem drukkend riep hij zijn onberaden begeeren tot haar op.

‘Lief, mijn lief! Laat ons elkander in volkomenheid minnen!’

Het lokkend spel van zonnevonk en edelsteen vlood naar verhevener ruimten. Hoog stond Beatrijs voor den man en leerde hem, wat der vrouwen hart begeert, wen de liefde jong is en het lichaam ongerept.

En hij kende geen onderscheid meer tusschen de fonkeling van den robijn en die harer oogen, en voelde den adem harer toornige verontwaardiging.

‘Dorper!’ sprak Beatrijs hem verwijtend toe. ‘Ge zoudt mij tot uws gelijke willen maken? Ge zoudt mij als een kwade vrouw op dezen wilden bodem tot minnen willen voeren? Zoo zoude ik luttel schaamte bezitten! Dat gij mij daartoe aanzoekt!’ En zachter voer zij voort:

‘Zwijg nu over deze zaken en hoor de vogels zingen, opdat de tijd u minder lang valle.’ Langzaam naderde zij en streelde zijn lokken.

‘Ach, hoe lief ik hem heb!’ dacht zij, terwijl zij op zijn schaamtevol gebogen hoofd nederblikte. En zij betreurde haar straffen toon.

Stofwolkjes stoven op van het zandpad. Ongeduldig hoeftrappend keek het ros naar zijn gebieders.

‘Vergeef mij, Beatrijs,’ bad de man. ‘Venus blies het mij in, doch ik zal er u nimmermeer van reppen, bij mijn trouw! Vergeeft ge mij, mijn lief?’

Nederig klonk zijn bede en hij zag om verschooning smeekend naar haar op. Een warme aandoening golfde door Beatrijs' ziele en zij legde haar hoofd aan zijn borst.

Het ros keerde den kop snuivend hemelwaarts en brieste luid.

‘Ge zijt mijn troost boven alle schepselen, die onder Gods troon leven, mijn vriend! Ach Egidius, hoor naar mij! Al leefde Absalon, de schoone, en zoude ik met hem duizend jaren ongestoord tezamen kunnen zijn in geluk en weelde, ik ware er niet verblijd mede, want u heb ik zoo uitverkoren lief, Egidius! Men mag het mij niet voorleggen, dat ik u ooit zoude vergeten! Wen ik in het hemelrijk gezeten ware en gij hier op aarde, dan nóg kwam ik gewis tot u omlaag!’

Hoe warm drong deze van liefdes ontroering bewogen stem in Egidius' wezen. Werden hem ooit schooner en dieper exempelen gegeven?

Maar ach! toen Beatrijs voortsprak was zij eenzaam met haar woorden, want die haar stem beluisterde, droomde zich toe op de beloften, welke zij schonk...

‘Ach God, straf mij niet, dat ik zoo zondige tale spreek! Want geen vreugde op aarde is gelijk aan de minste hemelsche blijdschap! Daar is het geringste zoo volmaakt, dat de ziel niets smaakt dan alleenlijk Gode eeuwig te beminnen. Al het aardsche is voller ellende en zonder eenige waarde vergeleken bij het luttelste van den hemel! Hoe wijs zijn zij, die enkel daarnaar streven!’

Doch de aarde het niet meer af...

En de man, oorzake van dit bang geluk, bezag haar met vereerende, passievolle blikken, welke een nonneke tot vrouw wekten.

En dan kon vrouwe Beatrijs nog enkel fluisteren, met in grootbrandende oogen de zeere verloochening van haar staat:

‘Al dool ik, al keer ik mij tot zonde... het is al om uwentwil, Egidius, om uwentwil!’

[IX]

WAS HET EEN IJLINGS OMHOOG SNELLENDE EEK-hoorn, die vóór zijn vlucht den grijs-groenen, puilenden berkeknop achteloos tusschen hun hoofden wierp- Beatrijs keek op. Een hommel scheerde dwars over den berm. Zijn bronzen gezoem doorschokte haar, als hoorde zij den verren nagalm van vesperklokken zonder dat haar handen er deel aan hadden. Haar vingers sloegen in ritselend kruid...

'Egidius!'

De man ontwaakte bij de verdoovende muziek van overwinningskreten. Bedwongen hijgend was hij als triumphator uit den zwaren kamp getreden en nedergeknield voor een schoone maagd, die hem het zilveren embleem der zege overhandigde, terwijl zij haar gelaat naar het zijne bracht, hem zijn naam toefluisterend.

'De page telt vermoeienis minder dan zijn heer!' schertste Beatrijs met koddig fronsend gelaat. 'De zon richt zich reeds tot de noen, mijn vriend, en sinds het uur van uw insluimeren waakte ik!'

'De heer behoedde in den nacht page en ros', lachte Egidius. 'Heeft zijn page den loop der sterren gevolgd? Heeft hij gezien, hoe de weg van zijn heer onder de maan door leidde?'

Onder blijden scherts nuttigden zij de broodspijze, welke Egidius zorgzaam deelde.

'Spoedig zullen wij een ommegang maken door het oord, dat wij ons verkoren hebben,' zeide hij. 'Daarop zullen wij aan een tafel schuiven, Beatrijs, en elkander den wijnstoop reiken... Het zal schoon zijn!'

Acher hen naderden doffe hoefslagen. Tusschen de verspreide berken roffelde het ongedurig ros zijn pad in den weligen grond. Glinsterende waterdroppen gleden langs zijn glanzende huid en zijn staart trachtte vergeefs de insecten van de flanken te slaan.

Hoe verstond de meester zijn ros! Want dra togen de drie ge-

zellen nu verder het leven in en ergens aan een kleinen waterstroom, ver achter hen, verschool zich het treffelijk Mariëndale tusschen zacht wiegelend eikenloof...

Doch de majesteit der liefde huift over dood en leven en beroert bijwijlen met den staf harer hoogwaardigheid alle herinnering. Lijk een eiland lag daar de stad gebed in de omzooming van lustige landouwen. Nijvere boeren bogen zich als in staag bidden tot hun zaaigrond, welke vele mansen besloeg.

De man en het meisje tuurden van onder hun handen vanaf het hooggelegen achterland voor zich uit. De zon wees met gouden vingeren op elk ding. Blank en bont vee mengelde zich op de groene weidevlakken dooreen. De wind voerde stemmen der weelde aan. Een tevreden mekkeren trilde naar hen op, en van nog grooter afstand deunde een dof loeien van weide tot weide. Het ros hief het moede hoofd en het verlangend geluid, dat zijn borst ontsteeg, vond troostenden weerklank.

De stad zelve lag in veiligheid van bolwerken en dubbele grachten besloten. Statig tilden de torens hun transen in het helle hemelblauw en achter de breede, met rondeelen versterkte binnenmuren, hadden de menschen hun houten en steenen huizen gebouwd.

'Hier zullen wij rusten!' sprak de man en rechtte den rug in diepe ademing.

'Voor goed?' vroeg Beatrijs, terwijl zij hem volgenegen aanzag.

'Voor goed, vrouwe!'

Het beeld van eigen bezit dreef hen de helling af met verjongden lust. Over de brug langs het verweerde tolhuis, waar in uitgelaten schater Egidius een zilvermunt voor de voeten van den struikelenden wachter wierp, volgden zij de hoofdstraat, welke van de poort naar het binnenst der stad voerde.

Hoe welgemoed groette Egidius zijn eerste stedegenooten! Doch Beatrijs zag strak voor zich uit.

Schooner schijnt de wereld vanuit hooge eenzaamheid... Een vette kwalm sloeg op uit de bemorste straten en bezwaarde haar ademen. Mestvaalten hoopten zich voor de huizen en een varken wroette knorrend den besmeurden kop in den afvalbelt voor het

spits-gegevelde, steenen raadhuis, waar groepjes oude mannen hun keuveling staakten om de nieuwgekomenen te bezien.

‘Een juweel, deze stad!’ riep Egidius hen toe. Zij knikten en gebaarden volijverig en wilden vernemen, of zij van verre kwamen.

Egidius steeg van het ros.

‘Een korte spanne tijds, vriendinne, en ge zult kunnen rusten zoolang het u lief is!’ fluisterde hij Beatrijs toe. Dan voegde hij zich bij de ouden, knikte veelvuldig het hoofd en klopte glimlachend op den ronden reistasch.

Beatrijs speelde met de teugels en ontweek de nieuwsgierige blikken der voorbijgaande lieden, die van haar kostbare kleederen naar haar bleek en ingetogen gelaat keken en omzagen naar haar reisgenoot.

Tusschen den rimpeligen grijsaard en Egidius werd een koop gesloten. Ferm kletsten zij de handen ineen en sloegen elkander op de schouders onder het instemmend gemonkel der omstanders. Munten rinkelden en schitterden in het zonlicht. Een straatnaam en woonhuis werden geroepen en men wees de richting welke zij te volgen hadden.

Nog drie malen steeg Egidius af en drie malen werd een koop gedaan. De eerste stadstimmerman, met langen, rossen baard, wuifde hen buigend en groetend na, terwijl een kind om zijn beenen draafde en vragen deed.

‘Nog vóór den nacht!’ was zijn laatste roep.

Met de eene hand onder Beatrijs' licht bevenden arm geklemd en de andere los aan den teugel dreef de man het ros naar de wenkende gaarde van zijn verlangen.

En in den avond schoven beiden aan een naar het foreest riekende tafel en hieven den wijnstoop tot een heildronk naar den gloed hunner wijd-opene, stralende oogen.

Een dienstmaagd schikte en spreidde met kromgetrokken bovenlijf in het aangrenzend slaapvertrek de geurende lakenstoffen in het halfduister, dat om het rijk-gebeeldhouwde ledikant schemerde.

Een vlugge knaap ontstak de hanglampen en wachtte op nieuwe bevelen. Een poorter meldde zich. Eerbiedig ontving hij de lantaarn van den heer en beklom stommelend de steile trap.

In het lage woonvertrek bleven de man Egidius en de maagd Beatrijs alleen. Over de stad luidden de mette-klokken hun aandachtsvol lied.

‘Een dronk op ons Meifeest, mijn zoete vrouwe!’ sprak Egidius, terwijl hij den beker hief. Dan stond hij op en dwong Beatrijs zachtkens van haar zetel te rijzen. Innig in elkanders armen geleund zagen zij naar het spel der lichtschijnsels op elkanders gelaat.

‘Uw mond, Beatrijs... ik wil uw mond,’ fluisterde Egidius.

En in het verlangen, dat boven het leven uitreikt, schonken zij elkander de ontroering van den kus der zuivere liefde.

Aan het einde der straat galmde de zangerige stem van den wachter, die het uur verkondde. Beatrijs zuchtte diep in een geluk te groot voor woord of daad.

‘Onzegbaar is dit, Egidius...’ stamelde zij. ‘Uw simpelste woorden beroeren mijn ziele, als zweefden zij aan op Gods heiligen adem en in uw kus is mij de hemel geopenbaard... de aardsche hemel.’

Teeder omvatten zijn handen de ronding van haar brandend gelaat.

‘Hoe dierbaar is mij het beven uwer lippen,’ zeide hij. ‘Beatrijs, gij zuivere, kan het zijn, dat ge droefenis voelt, wijl ge mij verkoren hebt boven alle ding?’

Hier was den man geen enkel antwoord te schenken dan de drift harer omhelzing. Voor hen verstomde de neuriezang van het wachterslied, dat aan hun vensters voorbijgleed. Slechts hun harten klopten in evenmaat in elkanders borst en Beatrijs' ziel snikte het almachtig gebed der liefde naar omhooge, waar zij de stille Moeder wist, die leed om het geluk van hare dochter, dat louter was van smart.

Het gezang der mette-klokken verstierf in de verte.
En zacht vouwde de nacht zijn wieken over elk bezit.

[X]

DE ABDESSE SLOEG LANGZAAM HET GROOTE, VAN goudsmeêwerk overtrokken Missaal open en streek de blankperkamenten bladen ruischend omlaag. Purperen vonken vielen door de vensters op zuster Magdalene's arbeidzame handen en naakte cherubijnen vleugelden op lichten wiekslag om de zoete Moeder op het hoog-altaar. Het Kind aan haar borst krulde de lipjes tot een stralenden glimlach en strekte de armpjes uit naar het klaaglijk schreiend wichtje, dat Beatrijs met trillende handen koesterend omklemde.

Een diepe stem opende het responsorie:

‘Breek mijn eigen wil, o Heer!’

De abdesse blikte omhoog en hief de handen om het kruis der zegening over het schreiend kindeke te teekenen.

Doch plots stokten haar vingers hun schrift in diepen schrik, want Maria bedekte den glimlach van haar Kind met de tippen van haar sorkoet en een dreigend duister vulde de kapel, waar het lied der koorzusteren een schril roepen gewerd, dat aanzwol tot een demonisch gillen...

‘Beatrijs!’

Een koele mond beroerde haar voorhoofd.

Beatrijs sloeg moede de oogleden op en sidderde. Dan brak de lach in Egidius' stem den ban van haar droom.

‘Ge stelt u heden zoo moeilijk in op den dag, mijn lief!’ zeide hij. ‘Het is bereids de negende ure en uw man en zoon verbeiden met smart uw morgengroet!’

De waan van den nacht vervaagde en versmolt met het oude, veel doorledene.

‘Ik droomde,...’ stamelde Beatrijs.

Over het gelaat van den man daagde en vlood een matte schijn.

‘Zaagt ge ons wellicht reeds in den reidans, mijn vrouwe

Beatrijs?' vroeg hij teeder, terwijl hij de sterke armen om haar leest spande en haar ter sponde uitbeurde.

'Het is immers Meiendag, mijn verkorene! Zijt ge niet ontwaakt van het luide gezang der poorters, die langs ons huis togen?'

'Neen,' antwoordde Beatrijs.

Doch de openbaring der nachtelijke vizioenen, welke hun geboortekiem reeds des daags in haar ziele vonden, verstierf op haar lippen. Een ijle, kleine stem riep beurtelings om hen beiden en daar kwam de dienstmaagd met monter gelaat het jongske aan Beatrijs' hart dragen.

'Ach, mijn kleine zoon!'

Beatrijs kuste het goudlokkig kind, dat het hoofdje wendde en keerde en de handjes naar Egidius strekte, die beiden met koesterenden blik omvatte. Hoog hief hij het kind van Beatrijs' schoot.

'Kleed u in uw schoonst gewaad, mijn vrouw!' riep hij met blijder stemme. 'Wij zullen den Meiendag vieren en om den lenteboom dansen en gij... gij zult van allen de schoonste bruid zijn! Kom Walram, mijn zoon!'

Buiten het vertrek overklonk zijn manlijk geluid het zwak gestamel der zoete kinderstem.

Allerwegen toonde de nog ingehouden verheugenis der stadslieden op in stegen en straten.

Hoe spoedt het leven voort in de rassche wenteling der getijden! Uit de gorgeltjes der duizenden vogelen pijpten de vreugden van dat leven weder in Beatrijs' gemoed.

'Marije! Ave, gij hemelsche gebiedster!'

Het beeldeke boven den vuurhouten schrijn naast de legerstede baadde in een helderen, breeden zonnestraal. Toevend, schikte Beatrijs de versch geplukte bloemekens er onder. Dan hulde zij zich met zorg in haar edelst gewaad, nam de glanzende huve uit den schrijn en drukte haar na kort dralen over het welig haar. Het rood van den robijn fonkelde onder de plooien van haar fijn-zijden wiele en over haar schoon gelaat gleed een innige lach, welke zich in haar oogen bleef nestelen.

En die aanzaten aan het uchtendmaal gevoelden den diepen gloed dier oogen als een belofte voor het komend festival, zoodat een vroolijk gespannen haast hunne kwinkslagen door den jongen

morgen deed spatten en hun het noodige dagwerk in verwachtingsvol gebaren verrichten.

Nadat het noodigste was gedaan, gaf Beatrijs haar laatste bevelen en vermaningen aan de achterblijvende dienstmaagd, welke gewillig de hoede over den kleinen Walram op zich nam.

En met lichtend gelaat togen heer en vrouwe naar de herberg, welke even buiten de stadspoort gelegen was.

[XI]

WILD EN WILDER SLOEGEN DE POORTERS EN ruwe ambachtslieden zich op de dijen en ontbloote knieën. De gerstenevel beet hen de oogen rood en deed hun stemmen tot heeschheid overslaan, terwijl zij den Meizang zongen. Om den met welriekende, kleurige kransen behangen spar dansten mannen en vrouwen den Meiendans. Op het plankier in den ruimen herberghof stampten en schoven vele snelle voeten in een wervel van dolle uitgelatenheid.

Nu gold het, wie zijn gezellinne het hoogst van den vloer kon heffen!

Als een veder voelde Beatrijs zich telkenmale omhoog getild. Neen, haar jonge vriendinne Hildegard werd niet dichter tot de Meizon geheven dan Egidius het háár vermocht te doen! Wellicht lachte Hildegard te luid en was haar lief, den blozenden Deddo, reeds de blauwe nevel in hoofd en beenen geslagen...

Beatrijs kon niet schateren en schelle kreten van opwinding geven. Doch lijk diamanten straalden haar oogen en haar wangen gloeiden.

‘Ons derde Meifeest, vrouwe Beatrijs!’ sprak Egidius hijgend, terwijl hij haar nederzette en zij in lichte omarming bleven stilstaan.

Geen acht gaven zij op den jubel der toeschouwers, die het zegevierend paar te huldigen zochten in verdubbelde blijdschap, wijl hun monden gelegenheid vonden te luider feestkreten tegen den blauwen hemel aan te stooten.

Totdat de reidansers het paar uit den kring botsten en zij op den verlaten boomgaard toetraden, alwaar zij zich met diepe ademteugen uitstrekten onder een bloeienden perzikboom. Zoel speelde de wind door het gebladerte en verkoelde weldadig hun verhit gelaat. Een merel tripte onbeschroomd voor hen heen, terwijl hun lippen elkander ontmoetten in liefdes eeuwiglijk jongen kus. Van dichtbij loeide een uitbundig kerelslied uit feestende kelen over hen heen en

de aarde trilde onder het gestamp der wendende voeten.

‘Herinnert ge u onzen eersten Meinacht, Egidius, bij den Eeglantiersheuvel?’ vroeg Beatrijs stille.

De vingers van den man speelden met haar blanke handen. Hij antwoordde niet. Het kerelslied verstomde en zij konden nu het rumoer, waarin de Meiendag de gansche stad had gestort, van verten beluisteren. De zuivere geur der aarde dauwde op hun zwijgen.

Dan drukte Egidius zijn vrouwe vast tegen zich aan en kuste de stralende, blonde lokken, welke van onder de zijden wiele waren losgegleden.

‘Zijt ge niet al te moede?’ vroeg hij ontrust. ‘Wij zullen hier nog een wijle toeven en spoeden ons dan huiswaarts, opdat ge mijn zoon zijn deel van het Meienfeest verschaft!’

Beatrijs vatte zijn handen en bracht ze aan haar lippen. ‘*Mijn* zoon, zegt ge, Egidius?’

Zijn fiere lach schonk haar te wijder vreugde. Want hoort der menschen ziele niet gaarne àlles het eigendom harer uitverkorene noemen? Te rasch verjoeg een naar rusten hunkerend paar hen uit den perzikhof. Nog immer raasde het feestgerucht voor de herberg. Zij groetten hun vrienden Deddo en Hildegard en wandelden opgewekt keuvelend over de zandige, warme straten naar hun huis, waar het innig gedeelde leven hun weder wachtte, dat hunne dagen aaneen reeg gelijk een nonneke de kralen van een gebedenkrans.

[XII]

LIJK ANGSTIGE DIEREN IN HUN HOLEN SCHUILEN DE menschen bijeen en bevinden, dat veete, ijverzucht en onbegrepen vereenzaming een wijle wijken, wen hun groote rampen geschieden. Wat bij elkander behoort slaat in vertwijfelden greep de armen om elkander heen en klemt zich ter eigen stut aan het harte, wat het wellicht reeds lang niet meer bezat.

Onafgebroken goten de klokken hun angstgekerm over rookkolommen en vuurtongen uit. Donkere schimmen joegen langs den rossen brandgloed als boosaardige verschijningen dooreen en schreeuwden radelooze bevelen.

Over den drassen grond der stedestraten zeulden hijgende, halvelings gekleede vrouwen hun mannen de zware emmers aan, welke bijwijlen met een vreemde muziek op elkander sloegen.

Onder de luifel van het groote steen tegenover het eigen houten huis stonden Egidius en Beatrijs en zagen verwilderd naar het vlammenpaleis, dat het hunne was.

Een geest doemde voor hen op: een ruwe gezel, met een halfverzengde, schaapswollen muts op het hoofd. Uit zijn gescheurde kleederen steeg de reuk van smook en zweet en zijn van rook verstikte stem riep Egidius aan: ‘Voer uw vrouwe tot de geburen, waar uwe kinderen zijn en help ons toch mede, heer Egidius!’

Helaas! Als het nederzijgen van honderden boomstammen, welke gebroken werden onder een hevig tempeest, stortten dak en zijwanden der woning in en het luguber geraas paarde zich aan den weeklacht der ontstelde omstanders.

‘Alles was immers reeds lang verloren,’ sprak de man Egidius toonloos. ‘Reeds vóór de eerste vuurtong!’

Schreiend wierp vrouwe Beatrijs zich aan zijn borst. ‘Zeven jaren herbergde het ons!’ klaagde zij luid. ‘Zeven jaren worden ondergedolven! Het is de zónde, Egidius, de zónde!’

Boven den vuurschijn straalde de hemel als zweefde jong morgenrood aan over de geteisterde woning.

Doch wie speurt een symbool van het leven in een glans aan den hemel, wen de ziel zich reeds lang in groeienden onwil van de aarde heeft afgewend?

De stedelingen arbeidden koortsachtig voort. Zwarter kringelde de rook uit de puinhoopen omhoog; de waterbanen uit de emmers sloegen hun zilveren handen plat op de vlammen en duwden hen met verachtelijk sissen onder zich neder. De klokken galmden hun laatste zuchten uit over de stad.

'Alles was immers reeds lang verloren...' Als een onnoozele herhaalde Egidius dien eenen zin, als bad hij het laatst gebed bij een doode. Als een zinlooze prevelde Beatrijs haar eenige klacht en sloot de oogen om de gestorvene niet meer te zien.

'Kom Beatrijs... ga tot de kinderen. Zij zullen om u schreien,' zeide de man en leidde haar zachtkens door de medelijdend naar hen gebarende lieden naar het huis hunner vrienden Deddo en Hildegard, dat aan het einde der straat gelegen was.

'Waar bleeft ge?' riep Deddo hen tegemoet, 'Ik zocht u vergeefs!'

'Ja...' zeide Egidius. En hij voer voort, terwijl hij met kort hoofdgebaar naar de plaats van den rampspoed duidde: 'Niets bezit ik meer dan wat op mijn voeten steunt.'

'Zoo zijt ge welkom,' antwoordde Hildegard.

Beatrijs bedwong haar ontroering op deze eenvoudige vriendschapswoorden.

Zij wilde niet weenen.

Straatgeburen hielden zich in groepen voor hun woningen op en gisten de oorzaak van den brand. Was het een onvoorzichtige dienaar geweest, die de lantaarn had omgestooten? Was er boosaardigheid mede gemoeid?

Niemand kende de waarheid, lijk Beatrijs haar droeg.

Zwijgend traden zij in het woonvertrek, waar in een hoek de beide knapen Walram en Rembold op een smalle kribbe lagen uitgestrekt. Angst en vermoeidheid hadden hun mild den slaap gegund.

Onder durend stilzwijgen zetten de vier menschen zich neder,

terwijl de dienstmaagd op een woord van Hildegard aanving warme geitenmelk en groote sneden brood te bereiden.

‘Gij moest u te bed begeven, vrienden,’ maande Deddo, nadat het trieste maal was gedaan. ‘Morgen zullen wij raad schaffen. Weest op de toekomst gerust, Beatrijs en Egidius!’

Hoe goed is het vrienden te bezitten, die zich in den nood hechter aan ons binden! Deddo en Hildegard drongen vergeefs bij hunne vrienden aan zich den nacht in de echtelijke sponde te legeren, doch wijl dezen luttel tot last begeerden te zijn, spreidden de beide vrouwen op den lagen zolder een noodbed.

Spoedig rustten Beatrijs en Egidius daar nevens elkander en staarden in het duister uit. Een boomtwijg ritselde onafgebroken tegen het half-geopende, kleine venster en streelde de stilte lijk ontfermend. De vlammengloed, welke hun bezittingen had vernietigd, speelde aan de boorden van hun ziele en verzengde de palen hunner beslotenheid tot brekens toe.

‘Is u niets meer gebleven dan uw lijf, Egidius?’

De man wendde het hoofd op de peluw en tastte naar een antwoord. Beatrijs richtte zich op en toen zij weder sprak, speurde hij een bewogen smeeken in haar stem.

‘Spréék, Egidius, spréék toch! Al wat geschiedt is Gode bekend. Doch was ons dit ooit genoeg? Wilden wij niet immer als God in elkanders harten lezen? Elkanders zielen bezitten? Hoe kunt ge dan zwijgen, mijn man?’

‘Uw màn?’ herhaalde hij in een zachte, bijkans schreiende verwondering. ‘Ach Beatrijs!’

In de stilte zâamde zij den wanhoopsmoed van een heilig heldendom in haar hart en wist, dat zij de waarheid begeerde. Met klaar geluid doorsneden hare woorden den nacht:

‘Egidius, op den laatsten Meiendag hebt gij een vreemde vrouw gekust!’

Grepen zijn handen in deemoed naar haar luisterend lichaam? Borg zich zijn hoofd onder snikkend berouw met een hortende bede om vergiffenis aan haar bereide hart?

Jaren scheerden in duizelende vaart door een roode vuurzee voorbij en lieten als hun spoor niets dan wolken van smeulrook en

gruis. Beatrijs schouwde in mateloozen weemoed op het beeld van haar leven, dat een mensch had toebehoord.

‘Marije... Gij, bron van genade!’ stamelde zij. Door de vervagende dampen rees hoog het beeld der almachtige Moeder. Tot op de stem van den man elk vizioen verspatte.

‘Ge zijt slechts zoo kort in volkomenheid mijn vrouw geweest, Beatrijs, gij zuivere. Ik moest u te spoedig deelen met Haar, die ge om mijnentwille verliet. En toen ik u bad onzen zevenden Meiendag, welke immers ons feest van herdenking is, aan mijn zijde te zijn, hebt ge u zachtkens van mij losgemaakt. Zóó waart ge der wereld afkeerig geworden, o vrouwe!’

Neen, er heerschte geen booze wrok, in man noch vrouw. Over de grauwte van een onvruchtbaar verzwijgen heen reikten zij eindelijk de geopende handen en voelden de blanke palmen op elkander in een bevrijdenden druk.

‘Ween niet, mijn vrouw. Ik heb uw vergeving van noode, wijl ik u onrecht deed,’ fluisterde Egidius en perste de lippen op haar voorhoofd.

‘Schrei niet meer, mijn man, want ik was het, die u naar vreemden mond dreef...’

Op het venster zonk de glans der maan, welke plots door de wolken brak. Uit het dichtbij liggend broederconvent steeg een nachtzang op en het was als zweefden engelen-stemmen door de hemelpoort over de aarde:

‘Salve Regina
Mater misericordiae
Vita dulcedo
et spes nostra
Salve.....’[1]

Hand in hand met de aardsche liefde staat daar de eeuwigheid tot in eeuwigheid en wacht op de grootheid der menschen. Diep ademend sprak de man:

‘Met hart en lijf had ik u lief, Beatrijs, en ik heb in die liefde geleden. Wen ik in wanhoop den dorst mijner lippen te laven zocht

(1) Gegroet, koningin - Moeder van Barmhartigheid - Ons leven, onze zoetheid - en onze hoop - wees gegroet...

aan vreemden mond, heb ik met smart de kwelling der onzuiverheid ervaren. Want eischt het offer, dat ge om mijnentwille gebracht hebt, geen opperste zuiverheid, wijl het fondament onzer liefde op misslag en trouwbreuk werd opgerecht? Zoo ben ik tot u wedergekeerd, mijn vrouw...'

In het zwakke schijnsel der manestralen zochten de beiden elkanders blik.

'Egidius!' stamelde Beatrijs. Zij wierp zich in zijn armen en schreide, gelijk men schreit, wen de goedheid van een mensch, ten koste van zijn eigen begeeren, ons paden opent tot een schooner, reiner leven.

'Egidius, ik heb u lief! Nimmer liet ik af van u te beminnen! Ach, mijn man, hoe smartte het mij, dat ge om mij en onze zonen uwen rijken staat zaagt vervallen. Dat ge heen moest tijgen en stuk na stuk onze bezittingen in pand brengen om ons allen niet tot broodbidders te maken! Dezen nacht is het mij geopenbaard, hetgeen ik u raden moet, wijl ik u liefheb en uw vrouw niet meer kan zijn... Keer terug naar uw land, Egidius! Om de wille der zuiverheid, mijn man, keer terug naar uw land!'

Hoog richtte de man zich over vrouwe Beatrijs op en drift stuwde zijn stem tot heesche fluistering:

'Ge raaskalt, vrouwe! Ik zoude u en mijn kleine zonen in nood en ellende verlaten? Zoo weet, dat ge mij diep wondt met dezen raad!'

Doch Beatrijs was de gewisheid der geloovigen tot een machtig wapen.

'Stil, mijn man. Ik weet, dat uw ziel edel is en der zwakken tot stut. Wij hebben evenwel zwaarder plichten te volbrengen dan eenigerlei schepselen op de gansche aarde! De heilige schuld aan de Moeder Gods dwingt penitentiën af, waarin zich een wereldsche bedenking oplost, hoe deze ook van de menschen geëerd moge zijn. Naar onze liefde strekten zich verheven handen, Egidius, zóózeer, dat ik afliet in waarachtigheid uw vrouwe te zijn. Ge hebt het zelve uitgesproken, dat mijn overgave aan onze liefde een opperste zuiverheid eischt. Voelt ge dan niet, dat ge mij verlaten moet? Egidius, verleen mij uw begrijpen! Want mij is de almachtige Moeder meer dan het leven en haar te hebben verloochend schonk mij een sterker

drang haar te dienen, dan zonder u ooit ware mogelijk geweest. Smeek onze gebenedijde Vrouwe de bittere krachten af mij en de knapen vaarwel te kussen om de wille van wat onze zielen eens in volkomenheid aan elkander bond!'

In het lage zoldervertrek ruischte de echo van haar woorden als het vleugelen van serafijnen. De ademtocht van den nacht beroerde ineengevlochten handen en streek zachtkens te diepe ontroering van het moede gelaat.

.....

Achter geloken oogleden besteeg een eenzame ridder een steigerend ros en daalde en rees in devote handen een klokketouw...

[XIII]

TOT WAAR ZIJ ZEVEN JAREN HER IN VERVOERING hadden nedergeblikt op de van zonlicht gekoesterde stad geleidde Beatrijs haren man op zijn terugvaart naar het land zijner jeugd. Oudere menschen toefden op den hoogen, rijk beplanten heuveltop en zagen neder op kasteelen en torens achter sterk gebouwde schansen en bolwerken.

‘Waren het jaren, Beatrijs? Waren het weken?’ Met onstuimig gebaar knielde de man aan haar voeten en nestelde het hoofd in de plooien van haar wijden sorkoet.

‘Gij dwingt mij te gaan, vrouwe!’ klaagde hij gesmoord. ‘Gij dwingt mij, wijl ge weet, dat ik immer deed naar uw begeeren! Ach, Beatrijs, hoe gewerd mijn misstap u tot bevrijding! Bid voor mij, mijn zuivere bloeme, gij, die het wonder van mijn ziel zult blijven tot het einde mijner dagen!’

Een frissche najaarswind woelde de gevallen bladeren ritselend om de stammen der boomen.

‘Tot mijn dood zal ik u in de zeven daaglijksche getijden gedenken, mijn uitverkoren vriend, opdat ge immer de ridder blijve, die het blazoen der deugd voert. Bid ook gij tot de zoete Moeder, Egidius...’

Tranen, uit eender bron geweld, gleden langs hun wangen. In een laatsten, sidderenden kus bogen zich hun zielen nog eenmaal tot elkander. Met een laatst armgebaar wogen zij nog eenmaal hunnen weemoed. Dan verloren zij elkanders gestalten voor immer.

Zachte tonen van verwijderde klokjes tinkelden over den heuvel.

Beatrijs zonk neder op de plaats, waar Egidius' kniesporen de effenheid van den grond hadden verstoord, bad de tertia en wiegde zich in hulpeloos schreien heen en weder.

‘Marije, Marije! Voer Gij de teugels van zijn ros! Wijs Gij hem den zwaren weg door het leven tot den dood! O Vrouwe der genade, wreek niet aan hem mijne zonden! Beschaam mijn stout

vertrouwen niet, Maria! Ik bid u, bruid van God, geef vrede in zijn ziel!'

De sorkoet wapperend om haar leden op den frisschen, speelschen wind, daalde zij traag de helling af.

Achter de stadspoort kwamen de knaapjes Walram en Rembold haar aan Deddo's hand tegengesprongen, de oudste fier op zijnen vader, die den grooten, geheimnisvollen weg naar verre, kleurige landen was gegaan. Hildegard en Deddo, in begrijpend mededoogen, zonden met zachten drang moeder en zonen henen over de geurende najaarspaden, welke naar weiden en akkers voerden.

Hoog boven steden en menschen stond een veldleeuwerik tegen den hemel lijk een kleine, donkere knoop aan Maria's blauwen sorkoet.

Beatrijs liep voort met vèr schouwenden blik en voedde een droom in haar hart.

Een kostereske borg den preciozen altaarkelk met devote handen in een met gouden banden beslagen tabernakel. Een gebocheld nonneke beurde de aan haar voeten knielende vrouwe op en onder een bliksemend zwerk ruischte het Opus Dei in ontroerende ééntonigheid...

Vast omklemde Beatrijs haar kinderen, zoo vaak zij om woord of liefkoozing kwamen aangedraafd en zuchtte in droeve beklemdheid, wijl hun open blik haar diepe hunkering naar de gewijde kloostercellen en Maria's beeld op het hoog-altaar lijk een donkere eerloosheid scheen te brandmerken.

Eenzaam en moede op het breede zolderbed uitgestrekt sloot in den nanacht een ontfermende hand haar beschreide oogen en tilde haar ziel naar het land der reine beloften.

Kaarsen brandden alomme en beglansden hooge, witte wanden, welke in hun schemerige nissen kostbare reliquien hielden gevat. Een Kerstsouter weerklonk en duizenden stemmen verheerlijkten de Moeder, die met een oneindig teederen glimlach het Kind uit Zijn kribbe beurde en den drie wijzen Koningen toonde, welke hun stramme knieën naar zand en stroo negen en met bevende handen hunne gaven aan de melkblanke voetjes schikten.

Dan verstierf het eeuwig-schoone lied. Het kaarsenschijnsel ging te loor in een stralende helderheid, welke witter dan de gewelven

was en de stilte werd bewogen door een immensen adem, welke een zilveren stem aandroeg:

‘Maria heeft zich uwer ontfermd en door haar voorbede mocht gij genade verwerven, zuster Beatrijs! Keer haastig weder naar het convent, alwaar gij de poort geopend zult vinden en uw habijt aan de voeten der Maagd! Dank haar, die zeven jaren uw Schutsengel was! Het is Godes wil, dien gij verneemt!’

In een duizelende vlucht daalde de slapende vrouw door onmetelijke ruimten omlaag. En opende de oogen op het reeds wijkend duister van den nacht.

‘O God, Gij Oppermachtige!’ prevelde zij in groote ontzetting. Een dorrend blad, dat de wind door den vensterkier naar binnen dreef, viel dwarrelend op den vloer. In wanhoop wrong Beatrijs de handen en richtte zich snikkend op de knieën:

‘Ban den duivel, God! Veroorloof hem niet het verdriet te vergrooten, hetwelk hij mij reeds berokkende! Doch... bij het dierbaar bloed, dat Uw zijde ontvlood, Heer, indien het een hémelsche stemme was, welke mij dit gebenedijd bevel toeriep, wil haar mij dan een twééde male doen geworden, opdat ik gewisheid verkrijge!’

En zie...

Den anderen nacht klopte de stemme wederom met groot geweld aan de ziel der rustig ademende vrouw:

‘Talm niet langer, zuster Beatrijs! God is uw Trooster, zoo doe hetgeen u Maria beveelt. Ik ben haar bode! Twijfel niet; laat uwe kinderkens in Gode's hoede en keer terug naar het convent Mariëndale!’

Hoe klein van geloof is de mensch, wen alzegenende handen zich uitbreiden over zijn misslagen! Want des daags verbeidde Beatrijs met elke minute de volgende en als een onrustig dier liep zij in huis en gaarde rond.

‘Is het een elvengedrocht, zoo kan ik deze duivelsche macht door mijn gebeden spoedig vernietigen,’ sprak zij tot zichzelve en ging ijlings den weg ter kerke.

Stonden lang lag zij op den ruwen bodem voor het beeld der Moeder.

‘Verbijster den duivelschen geest, die mij belaagt, Maria! En sta mij bij, indien Gij het waart, die in den slaap een bode tot mij

zond, welke mij maande tot het convent te keeren met achterlating van mijne zonen! Gij weet, dat ik dàt niet volbrengen kan, o Maria! Doch indien het uw bode was... bij uw Kind, Vrouwe, gebied hem dan ten dèrden male te verschijnen!'

Dien nacht wederstond zij den vaak, welke haar leden te overmeesteren zocht, tot den even doorbrekenden morgenstond. En terwijl zij in hartstochtelijk gebed het geprangde hart naar Maria hief, daalde een vlammend licht om haar sponde en verblindde hare oogen. Een geur als van myhrre vervulde het gansche vertrek en een heldere stem sprak haar vermanend toe:

'Gij begaat onrecht, zusterke Beatrijs, wijl ge mijn gebod niet volbrengt! Maria ontbiedt u! Ge zoudt al te lang kunnen talmen. Keer aarzelloos weder naar Mariëndale, alwaar gij de zoete Moeder, fonteine der liefde, zult loven en prijzen!'

Het licht steeg op en verzwond met den hemelschen geur. Beatrijs lag met gevouwen handen en bevenden mond terneder. Buiten zong de wachter zijn uurzang en scheen zijn roep als vermanend tegen het venster te stuwen.

'Voorwaar, dit is een goddelijk vizioen,' fluisterde de vrouw. 'Nu mag ik in volkomen vertrouwen op onze verheven Moeder steunen. Doch mijne kinderen zal ik mèt mij voeren op den zwaren tocht, waarnaar mijn ziele dorst en hen in de hoede van God den Vader weten. Hij zal hen wèl bewaren!'

Verder droeg de wachter zijn lied door de eenzame straten en op den nagalm zijner stem bewoog Beatrijs de lippen in een gestadige dankbede, wijl zij het geledene doorleden wist:

'Non esse auditum a saeculo
quemquam ad tua currentem praesidia,
tua implorantem auxilia.
tua petentem suffragia,
esse derelictum.'(1)

(1) Het is in alle eeuwen niet gehoord, dat wie ook tot U zijn toevlucht nam, Uw hulp afsmeekte, Uw bijstand vroeg, verlaten is geworden.

[XIV]

IN DEN KOELEN, JONGEN UCHTEND, TERWIJL DE knaapjes nog in stoorloozen slaap gedompeld lagen, openbaarde Beatrijs haar nachtelijke vizioenen aan de eerbiedig luisterende vrienden.

Eensgezind klonk hun verzet, wen Beatrijs gewaagde van den tocht, welke zij den volgenden dag zoude ondernemen, verzeld van hare zonen.

'Ga gij in vrede naar het oord, waar Maria u ontbiedt, vrouwe Beatrijs,' sprak Deddo, 'doch Iaat uw kinderen in onze hoede. Wij zullen hen als onze eigen zonen doen opwassen.'

En Hildegard vatte haar handen in bezwerenden greep: 'Beatrijs, denk aan de jonkheid uwer kinderen en aan uw zwakke vrouwenkracht! De weg is lang en zwaar!'

'Ach, gij zijt zoo goed...' antwoordde Beatrijs zacht, terwijl haar gedachten den onzekeren tocht op den klank van een heilige stem volbrachten.

Stillekens ging zij haar gang door den vreemd-klaren dag en zamelde heimelijk haar eigen voedsel in een ezelsharen knapzak, welke zij ongezien verstak. In Hildegard's vurenhouten sierschrijn legde zij behoedzaam den kostbaren ring, welken Egidius haar eens als een zonnevonk aan den vinger had gestoken. De huve wilde zij bewaren; opdat, indien hen iets overkwam, zij een pand zoude te schenken hebben.

Des avonds bad zij den beiden echtelieden haar voor den laatsten nacht hun legerstede af te staan. Innig wenschte zij hun een gezegenden slaap en beluisterde met bewogenheid hun zachte schreden over den krakenden zoldervloer. Gekleed rustte zij tot aan de eerste lichtstralen tusschen de slapende kinderen in het breede bed en volgde den wachter op zijn laatsten tocht langs de stille straten.

Nu werd de stadspoort geopend en de brug rinkelend nedergelaten.

Fluisterend wekte zij den oudsten knaap Walram uit zijn sluimer en maande hem tot groote stilte, terwijl zij hem ijlings kleedde. Verwonderd en gedwee gehoorzaamde hij en praatte zachtkens over zijn kleinen, slapenden broeder.

In het schemerig vertrek gespte zij den lichten knapzak aan haar gordel en wikkelde het slapend kind in een warm-wollen doek. Terwijl zij Walram vermanend den vinger op de lippen legde opende zij geruischloos de deur.

Uit het Oosten gloorde de klaarte over de slapende huizekens. Hanen kreten hun wekkingsroep reeds naar den hemel en een dartele, jonge hond kwam spelensbereid Walrams handjes lekken.

Ernstig blikte de knaap naar zijn moeder op en als een kleine kruisvaarder stapte hij nevens haar voort over de hobbelige wegen...

[XV]

WEEMOED SLAAT AF VAN ELK PAD; KLEEFT AAN elken struik; stort zich uit elke opgaande en zich weder in avondnevelen hullende zon, wanneer wij opnieuw een weg begaan, welke wij eens, in een vreugdig verleden, volgden.

Doch Beatrijs' hart kende op gansch haren weemoedstocht het genadevol licht der goddelijke leidstar en de naglans van haar vizioenen balsemde de zeerten, waarmede haar aardsche liefde natuur en leven had aangetast.

Mild bevond zij de lieden, wien zij om de wille harer onschuldige kinderen in den naam der Maagd een bete broods en onderdak bad.

Na drie dagen en drie nachten van gaan en rusten bereikte zij het vlek, aan welks zoom het convent Mariëndale gelegen was.

Ten doode vermoeid klopte zij, de schreiende jongskens deernisvol sussend, bij het eerste vallen van den avond aan het stulpje eener vergrijsde weduwvrouwe, die met vele, ontstelde kreten de uitgeputte zwervers inhaalde.

Haar hoekig-gebouwd, poover vertrekje bevatte slechts het noodige meubelraad en werd door een houtvuur vroolijk verwarmd. In den zijwand was een bedstede gebouwd, waarin de beide vrouwen haastiglijk de van moeheid willooze kinderkens nedervlijden.

‘Ik zal met u deelen, hetgeen mij de Heer verleent, tot lof onzer lieve Moeder,’ zeide de vrouw, terwijl zij dikke sneden brood en een stoop melk voor Beatrijs op de tafel plaatste. ‘Gij moest u na het maal nevens uwe kinderen te rusten leggen, vrouwe, want ik zie, dat gij zeer moede zijt.’

Beatrijs rechtte haar leden tegen den houten stoelrug en verborg haar afmatting onder een glimlach.

‘Ik sprak zoo luttel op mijn dooltocht’, zeide ze, ‘ik zoude mij gaarne wat met u onderhouden... Zeg mij, goede vrouw, hoe

het convent Mariëndale zich bevindt, dat eerlang van zulk een eerbiedwaardige abdesse bestuurd werd?'

Deze vraag gaf het gelaat der weduwvrouwe een vreugdigen glans.

'Ge kent dit convent?' vroeg zij blijde. 'Gewis vindt het nergens zijn gelijke! Nimmer hoorde ik eenig boos gerucht van de vrome nonnen, welke daar het habijt dragen!'

Schaamte stuwde het bloed naar Beatrijs' slapen en wit als sneeuw trok haar gelaat.

'Hoe nu?' stamelde zij in groote verwarring. 'Op mijn dooling door den lande hoorde ik immers naar waarheid verhalen van een nonne, welke kosteres was in dit convent... Zeven jaren her geschiedde het, dat zij heimelijk verdween en niemand weet, waar zij gevaren is...'

Op deze woorden geviel de goede weduwvrouwe gramstorig en met harde stem wedervoer zij: 'Zotteklap is het, dat ge spreekt, vrouw! Gij zult deze zaken terstond herroepen, zoo gij nog een stonde langer onder mijn dak wilt vertoeven! Geen uurken gebrak dezer kosteresse de trouwe aan haar ambacht, of zij moest van krankheid geplaagd zijn. Slechter dan een hond is hij, die u anders dan goed van haar sprak! Zij draagt zulk een reine ziel als nimmer een nonne droeg, al doorzocht men ook alle kloosters, welke tusschen Elbe en Gironde te vinden zijn! Geen leeft er devoter dan deze!'

Als een wondere tale zonken deze grimmig geuite woorden in Beatrijs' luisterend hart. Met zwakke stem vroeg zij:

'Goede vrouw, zeg mij... met welke namen de ouders van deze non genoemd zijn?'

En uit den mond der weduwvrouwe klonken de namen der eigen ouders als een hemelsch lied...

Als verbijsterd hingen haar blikken aan dat grove, van rimpels doorploegde gelaat, dat tegenover haar boven het lampelicht was en heimelijke, verwarde beden zond zij op tot lof en eere der onvolprezen Moeder Gods, om het onvatbare, dat haar geschiedde en haar met inspanning de tranen deed bemeesteren bij dit uitstel der stonde, waarop de verachting der menschen haar gerechte deel zoude zijn.

Nu kon zij zich laten bidden den slaap te zoeken! In de stilte.

waarin het vertrekje dra gedoken stond, beleed zij Maria weenend haar zonden in den zucht van haar ziele alleen.

'Geen ander pand bezit ik dan mijn berouw, o zoete Vrouwe!' sprak zij met gesloten lippen. 'Sta mij bij in mijn smarten, Maria! Zoo ik voor een gloeienden oven werd geleid en helsche vlammen hun tongen naar mij uitsloegen, ik zoude er mij inwerpen, wen ik van zonden bevrijd kon geraken! Ach, God, zoo Gij mij gevloekt hebt, gedenk dan mijn trouwe gebeden tot Uw zuivere Moeder! Verlaat mij niet in mijn groote vrees! Gij hebt aan het kruis den zondaar, die nevens U hing, niet in het verderf gestort, al zocht hij U spade... Dit exempel van Gisemas, den moordenaar, is zulk een troost, mijn God, wijl hij U niets gaf dan zijn diep berouw. Uw barmhartigheid is ondoorgrondbaar gelijk de zee. Hoe zoude ik dan verstooten zijn van Uw ontferming, indien mijn zonden mij aldus kwellen?'

In den voornacht, na korten sluimer, boog Beatrijs zich over de kinderen, terwijl haar tranen op hun handjes leekten.

'De Heilige Maagd behoede u, mijn kinderkens! Eéns zult ge verstaan, waarom ik u verlaten moet...'

Met trillende lippen kuste zij hen zegenend vaarwel en spreidde haar kleederen behoedzaam over hun kleine lijfjes heen.

'Maria! Gij, die zelve een kind baarde, bescherm deze mijn onschuldige knaapjes! Zonder uw hoog gebod zoude ik hen nimmer begeven, niet voor alle schatten binnen Rome's muren!'

Een laatste streeling over de ontspannen handjes... dan rukte zij zich af en verliet barrevoets en met onbedekt hoofd de kleine woning der goede weduwvrouwe.

Kil greep de wind haar lichaam in den schamelen pels en de ijzige koude der aarde beet in haar naakte voetzolen, welke haar moeizaam langs den heirweg naar het convent droegen. De maan verschool zich achter vredig voortdrijvende, lichtende wolken. Somwijlen ritselde het in de lage struiken aan weerszijden van den weg.

Schoorvoetend, doch immer verder, ging Beatrijs den stouten tocht, totdat de Eeglantiersheuvel voor haar oprees, lijk een ridder in volle rusting de grens bewakend van den kloostervergier. Ginds wachtte het lage poorteke in de ommering, welks grendel

vóór den nacht toe te schuiven het laatste ambacht der kosteresse was.

Beatrijs sloeg de handen om het bevend lichaam en wendde het hoofd naar de zachtkens elkander voortstuwende wolkenbanen. Groots welfde de hemelkoepel over de mysterieuze, zwijgende wereld. Traag scheurde de gele maanschijf de lijnen der wolken tot grillige flarden. Een in de olmen verdoken vogel trillerde een korte vreugde uit om het onverhoedsche licht, dat over de takken van zijn schuilplaats gleed. Dan nam de stilte alle geluid weder tot zich.

'Jesu, geef mij kracht!'

De voeten tot voortgaan gespannen, bleef de eenzame vrouw als in verstarring staan. Ginds, in de ommering, speurde zij het poorteke, van de doorbrekende manestralen fel beschenen, op het wijdst geopend! Een wijle hield zij af van te ademen.

Dan toog zij recht naar het poorteke, terwijl het haar te moede was als had dit zich met het hemellicht tot leugen vereend.

'Gewis verzuimde de huidige kosteresse den langen gang naar dit zoo nederig deurtje te gaan...' sprak Beatrijs tot zichzelve, terwijl zij om den zondigen flits harer vreeze-loosheid in ootmoed een kruis teekende, en zij voer voort:

'Voor geen abt of bisschop sprak ik nog mijn oprechte biecht en zwart als het moeras, dat ik temidden der wouden weet, draag ik mijn ziele mede... Maar mijn hart is gelouterd door het berouw, Heer Jesu, mijn God!'

Zoo troostend wachtte haar dat wijd-opene deurtje! Vaster werd haar tred. Behoedzaam schoof zij den grendel voor den ingang van den vergier, als ware het haar laatste kloosterplicht vóór het slapen gaan. Van vrees vervuld schreed zij langs de aloude paden en beroerde met bevende vingers den heiligen bank der abdesse.

'Heb eeuwig dank, o Maria, dat ge mij in uwen vergier gedoogt!' murmelde zij.

Doch in zich voelde zij hare gedachten als in het nauw gedreven dieren, ineengehurkt en bereid tot den sprong, welke de angst hun gebood. Geen ander geluid weerklonk dan de bladerruisching der zware eikenkruinen en de jagende ademhaling der vrouw.

'Hoe zullen mij de vrome zusteren ontvangen, Maria?' kreunde Beatrijs in haren nood. 'Zullen zij mij vergiffenis schenken,

wijl de heilige stemme van uw bode mij, zondaresse, tot driewerf toe maande weder te keeren?'

Angst drong haar voeten willoos in den gelijken, vasten tred het breede eikenpad te volgen, dat naar de hoofdpoort leidde.

Angst deed haar ademen met moeilijk hijgenden boezem.

Hoog verrezen de kloostermuren tegen het duistere achterland.

Recht boven de eenzame figuur der lijdende vrouwe Beatrijs spoot nu de maan, als bevolen, haar volste bundels van klaar, zilver licht op de groote poort van het convent Mariëndale.

'Jesu, Maria!'

Met brandenden blik bleef zij stondenlang als in de aarde geworteld staan.

Dan wankelde zij op het mirakel der geopende hoofdpoort toe en stortte zich snikkend met het gelaat op den ruwen, steenen drempel, terwijl zij als ontzind de handen daarover tot bloeden wreef.

'Pijnig mij niet, Maria!' schreide zij. 'Neem dit zichtsbedrog van mij weg, opdat ik drâ niet te feller ontgoocheling ervare, wen de duivel mij weder tot werkelijkheid terugstoot!'

Op haar knieën kroop zij over den drempel tot het gulden Moederbeeld, dat omglansd stond van het milde licht der eeuwiglijk brandende lamp.

Geen saterlach echter krijschte haar hoonend tot wezenlijker dreven terug. Met de armen tastend gestrekt zocht zij met onvasten tred den bekenden weg door de verlaten gangen naar de groote kapel en opende als in een droom de breede deur.

En zie!

Alomme brandden lampen en kaarsen, door onzichtbare hand tot welkom ontstoken!

Eén stonde scheen het der gemartelde vrouwe als vervloeide alle leven in haar aderen. Dan brak een verlossende snik haar lippen vaneen. In vervoering liep zij het Moederbeeld tegemoet.

Onbeweeglijk, doch in die roerloosheid wakend over leven en dood, zond Maria haar glimlach lijk een zaligen welkomstgroet omlaag op de wedergekomene, wier ambachten zij had vervuld in haar diep geloof aan der menschen hunkering naar de zuiverheid des harten. Bij haar voeten rustte een vertrouwde, stille bundel, waaruit een hemelsche geur opsteeg, welke de gansche kapel vervulde.

Hartstochtelijk drukte Beatrijs het habijt, hetwelk zij eerlang op deze zelfde plaats had achtergelaten, aan haar borst en kuste in extatische vreugde de gulden voeten der Moedermaagd.

‘Gij, barmhartige, die mij zóó de volkomen vergeving deed geworden! Vergeef mij, dat gij mijn klein geloof wederom tot driewerf toe moest beproeven! Vergeef mij, wijl ik het mirakel der ontsloten poorten voorbijgetreden ben! Hoor mij aan, Maria! Hoor mij aan, o God! Dit mijn leven is U alleen gewijd tot Gij het der aarde ontheft! Gezegend zij Uw groote name tot in eeuwigheid!’

Met welk een deemoed hulde Beatrijs zich nu in den gewijden kovel en hoe innig borg zij de gouden lokken onder de grauwe kaproen. Beschuttend omvatten haar de warme schoenen, welke Maria's voeten hadden geborgen.

‘God en Maagd,’ sprak zij ootmoedig, ‘zie neder op Uw kostereske... Gij, Maria, die in maagdelijken staat het Kind hebt gedragen, dat hemel en aarde schiep en in eeuwigheid ons Heer zal zijn, Gij zult ook mijn zonen tot uw gebenedijden dienst voeren en den man, dien ik in aardsche liefde aanhing, met uw zegen omringen op al zijne paden! God, onze Vader, Die u Zijn beminde dochter noemt, deed U zulk een groote macht geworden tot heil Zijner schepselen! Leed en boosheid keert gij in louter goed, gij fonteine der vreugde! Dies leef ik voortaan in zoo hemelsche rust, Maria, want wie aan U genade zoekt, zal deze altoos vinden, al zoekt hij haar naar menschelijk bedenken te spade!’

Als een machtig koor ruischten melodieuze stemmen vanuit hooge sferen door de kapelle. De biddende non boog het hoofd en haar hart stemde in met het Gode verheerlijkend lied.

Dan richtte zuster Beatrijs zich op en zag rond in een vurige begeerte te doen alle de dingen, welke zij eerlang daaglijks had volbracht.

Zij verlegde het heilig Missaal met het kostbare goudsmeewerk en ontstak wierook in de bronzen vaten.

Op zwevende voeten trad zij naar den binnenhof en lichtte den sleuteltros van den greep der deur, alwaar zij hem gelaten had.

Plots sloeg het uurwerk middernacht...

Met beide handen vatte de kosteresse Beatrijs het klokketouw,

dat in Maria's gezegende handen had gerust en luidde schreiend en lachend de metten.

Hoog boven haar hoofd vielen de klokketonen over hof en zalen en wekten de nonnekens in den stillen dormter.

En in den lofzang, van zuster Magdalene's handen begeleid, drenkte zich haar ziele lijk aan Gods heilig water en vlood wijd boven het koor der zingende zusteren uit...

Jan.-Mei '41.